

หลักสูตรฝึกอบรม บัณฑิตพระนักเทศน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
ภายใต้โครงการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาและพัฒนากำลังคนขั้นสูง
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

พระเทพวัชรสารบัณฑิต, สร.ดร.
และคณะ

หลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์

พระเทพวัชรสารบัณฑิต, รศ.ดร. และคณะ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
ภายใต้โครงการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาและพัฒนา
กำลังคนชั้นสูง
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

Nation Library of Thailand Cataloging in Publication Data

พระเทพวชิรสารบัณฑิต.

หลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์.—พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๗.
๑๒๗ หน้า.

๑. ธรรมเทศนา. I. ชื่อเรื่อง.

๒๕๔.๓๐๘

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๖๑๖-๙๒๑-๘

- ผู้ทรงคุณวุฒิ:** พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. พระพรหมวชิรธีรอาจารย์, ศ.ดร.
พระธรรมวชิรจินดาภรณ์, รศ.ดร. ศ.รท.ดร. บรรจบ บรรณรุจิ
- บรรณาธิการ:** พระเทพวชิรสารบัณฑิต, รศ.ดร.
- ผู้ช่วยบรรณาธิการ:** พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร. พระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเมธี, ดร.
พระคมสัน จิตเมโส, ผศ. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริบุญ, ผศ.ดร.
พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิต, ผศ.ดร. พระมหาปัญญา ปญญาสิริ, ดร.
พระปลัดวีรศักดิ์ ธีรกุลโร, ดร. พระมหาสมชาย ขนติสรโน, ดร.
รศ.ดร.กมลาศ ภูวนาธิพงศ์ ผศ.ดร. เอนก ไยอินทร์
ผศ.ดร. สุภัทรชัย สีสะใบ
- ออกแบบปก:** พระสมุห์ประจักษ์ มหาปญฺโญ
- พิมพ์ครั้งแรก:** ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๗
- จำนวนพิมพ์:** ๓๐๐ เล่ม
- จำนวนหน้า:** ๑๒๗ หน้า
- พิมพ์ที่:** สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ ม.๑ ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา
๑๓๑๗๐ โทร. ๐๓๕-๒๔๘๘๐๐๐ ต่อ ๘๗๗๓
<http://pbs.mcu.ac.th>
Email Address : info@mcuprint.com

คำนำ

หลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อสร้างพระนักเทศน์รุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการเทศน์มหาชาติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพผู้เข้าอบรมใน ๔ มิติสำคัญ ได้แก่ มิติด้านความรู้ในแก่นพระพุทธศาสนาและหลักธรรมที่ปรากฏในมหาเวชสันดรชาดก มิติด้านทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มิติด้านเจตคติที่ดีต่อการเทศน์มหาชาติและค่านิยมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และมิติด้านบุคลิกภาพที่งดงามตามแบบอย่างของสมณสาธูป

หลักสูตรนี้ได้รับการออกแบบให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน โดยผสมผสานองค์ความรู้ดั้งเดิมเข้ากับเทคโนโลยีและนวัตกรรมการสื่อสารสมัยใหม่ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง การวิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย ๓ หน่วยการเรียนรู้หลัก ได้แก่ การวิเคราะห์แก่นพุทธศาสตร์ เทคนิคการเทศน์มหาชาติยุคใหม่ และเทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจ พร้อมด้วยกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่หลากหลาย

การพัฒนาหลักสูตรนี้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาและการพัฒนากำลังคนขั้นสูง ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มุ่งสร้างบัณฑิตพระนักเทศน์ที่มีความรอบรู้ สามารถประยุกต์ใช้และเผยแผ่ธรรมะได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์ ตอบโจทย์ผู้ฟังยุคใหม่ผ่านช่องทางประเพณีการเทศน์มหาชาติ อันจะเป็นการสืบสาน รักษา และต่อยอดมรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่าของพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่คู่สังคมไทยสืบไป

พระเทพวัชรสารบัณฑิตและคณะ

สารบัญ

๑. โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์	๑
๒. หลักการของหลักสูตร	๕
๓. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	๖
๔. เนื้อหาของหลักสูตร	๗
๕. วิธีการหลักสูตรฝึกอบรม	๙
๖. สื่อหลักสูตรฝึกอบรม	๑๑
๗. การวัดและการประเมินผล	๑๓
๘. กำหนดการหลักสูตรฝึกอบรม	๑๕
๙. หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง “วิเคราะห์แก่นพุทธศาสตร์”	๑๘
๑๐. หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง “เทคนิคการเทศน์มหาชาติยุคใหม่ (บัณฑิต นักเทศน์)”	๕๒
๑๑. หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง “เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจ (บัณฑิตนัก สร้างแรงบันดาลใจ)”	๗๔
๑๒. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์	๑๐๖
๑๓. แบบวัดเจตคติหลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์	๑๑๒
๑๔. แบบประเมินทักษะเชิงปฏิบัติการหลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์	๑๑๕
๑๕. บรรณานุกรม	๑๑๘
๑๖. คณะทำงาน	๑๒๕

๑. โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์

องค์ประกอบหลักสูตร	รายละเอียดหลักสูตร
หน่วยการเรียนรู้ ๑ วิเคราะห์แก่นพุทธศาสตร์ (บัณฑิตนักวิชาการ)	
สาระสำคัญ	มุ่งให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้และทำความเข้าใจในหลักธรรมสำคัญที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก ซึ่งถือเป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ผ่านการวิเคราะห์ตีความและประยุกต์ใช้ในบริบทสังคมปัจจุบัน
วัตถุประสงค์	๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมและแก่นพุทธศาสตร์ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก ๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถวิเคราะห์และตีความหลักธรรมในมิติต่างๆ ๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ระยะเวลา	๑๘๐ นาที
เนื้อหา	๑. แก่นพุทธศาสตร์ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก ๒. การวิเคราะห์และตีความหลักธรรมในมหาเวสสันดรชาดกเชิงปรัชญา ๓. การประยุกต์ใช้แนวคิดทางพุทธศาสตร์กับสังคมปัจจุบัน ๔. เทคนิคการถ่ายทอดแก่นพุทธศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ ๕. ปุคคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานในพระเวสสันดรชาดก

องค์ประกอบหลักสูตร	รายละเอียดหลักสูตร
วิธีการ/กิจกรรม	๑) กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๑ บรรยายเรื่อง “แก่นพุทธศาสตร์ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก” โดย พระพรหมวัชรธีรจารย์, ศ.ดร. อธิการบดี ๒) กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๒ สร้างตัวละครในจินตนาการ (บทบาทสมมติที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก) โดยคณาจารย์ มจร ๓) กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๓ วิเคราะห์สารัตถะเชิงปรัชญาตัวละครที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก” โดย พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. ๔) กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๔ วิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน โดยคณาจารย์ มจร
สื่อประกอบการฝึกอบรม	๑. เอกสารประกอบการบรรยาย ๒. สื่อมัลติมีเดียและวีดิทัศน์ ๓. ใบงานกิจกรรม ๔. ตำราและคู่มือประกอบการเรียนรู้
การประเมินผล	๑. การสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ๒. การประเมินชิ้นงานและการนำเสนอ ๓. การทดสอบความรู้ความเข้าใจ ๔. การสะท้อนคิดของผู้เข้าอบรม
หน่วยการเรียนรู้ ๒ เทคนิคการเทศน์มหาชาติยุคใหม่ (บัณฑิตนักเทศน์)	
สาระสำคัญ	มุ่งพัฒนาทักษะการเทศน์มหาชาติให้มีความทันสมัย น่าสนใจ และสอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน

องค์ประกอบ หลักสูตร	รายละเอียดหลักสูตร
วัตถุประสงค์	๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการเทศน์มหาชาติ ๒. เพื่อพัฒนาทักษะการเทศน์มหาชาติในรูปแบบที่ทันสมัย ๓. เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการเทศน์
ระยะเวลา	๓๖๐ นาที
เนื้อหา	๑. องค์ประกอบและเทคนิคการเทศน์มหาชาติ ๒. การเทศน์มหาชาติ ๔ ภาค ๓. การประยุกต์การเทศน์ให้เข้ากับยุคสมัย ๔. การอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการเทศน์
วิธีการ/กิจกรรม	๑) กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๕ เทคนิคการเทศน์มหาชาติ (๒ รูป ต่างวัย) ๒) กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๖ เทศน์มหาชาติ ๔ ภาค (แบ่งกลุ่มแข่งขัน)
สื่อประกอบการ ฝึกอบรม	๑. ตัวอย่างการเทศน์มหาชาติ ๒. อุปกรณ์สำหรับการฝึกปฏิบัติ ๓. สื่อประกอบการเทศน์สมัยใหม่
การประเมินผล	การแข่งขันเทศน์
หน่วยการเรียนรู้ ๓ เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจ (บัณฑิตนักสร้างแรงบันดาลใจ)	
สาระสำคัญ	มุ่งพัฒนาทักษะการสร้างแรงบันดาลใจผ่านการเทศน์ โดยใช้หลักพุทธจิตวิทยาและเทคนิคการสื่อสารสมัยใหม่

องค์ประกอบ หลักสูตร	รายละเอียดหลักสูตร
วัตถุประสงค์	๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจหลักการสร้างแรงบันดาลใจ ตามแนวพุทธจิตวิทยา ๒. เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างคอนเทนต์ที่สร้างแรงบันดาลใจ ๓. เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่ธรรมะ
ระยะเวลา	๑๘๐ นาที
เนื้อหา	๑. พุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ ๒. เทคนิคการสร้างคอนเทนต์ยุคใหม่ ๓. การใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเผยแผ่ธรรมะ
วิธีการ/กิจกรรม	๑) กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๗ พุทธจิตวิทยา การสร้างแรงบันดาลใจ โดย คณาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ ๒) กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๘ เทคนิคการ สร้างคอนเทนต์ยุคใหม่ โดยคณะวิทยาการ
สื่อประกอบการ ฝึกอบรม	๑. เอกสารและสื่อการเรียนรู้ ๒. อุปกรณ์ดิจิทัลสำหรับการผลิตคอนเทนต์ ๓. ตัวอย่างคอนเทนต์ที่ประสบความสำเร็จ
การประเมินผล	๑. ประเมินผลงานการสร้างคอนเทนต์ ๒. ประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยี ๓. ประเมินความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ

๒. หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกอบรมนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีหลักการสำคัญคือ มุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามพระไตรปิฎก เกี่ยวกับแก่นพระพุทธศาสนา หลักธรรมคำสอน และเนื้อหาสาระที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก ผ่านการวิเคราะห์ข้อธรรมสำคัญ อาทิ ทศบารมี สังคหัตถ์ กาลามสูตร และทศพิธราชธรรม มุ่งเสริมสร้างทักษะสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งด้านการแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ การให้เหตุผล การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะดิจิทัล ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง มุ่งปลูกฝังเจตคติที่ดีและศรัทธาต่อการเทศน์มหาชาติ เห็นคุณค่าและต้องการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมการเทศน์ รวมถึงมุ่งเสริมสร้างบุคลิกภาพทั้งดงามตามแบบอย่างของสมณสาธิต ทั้งในด้านกิริยา มารยาท การพูด และการปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความน่าเชื่อถือในฐานะพระนักเทศน์ และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการฝึกปฏิบัติ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเผยแพร่ธรรมะและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

หลักสูตรนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานิสิตใน ๔ มิติสำคัญ ได้แก่ ๑) มิติด้านความรู้ (Knowledge) เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในแก่นพระพุทธศาสนา และหลักธรรมที่ปรากฏในมหาเวสสันดรชาดก ๒) มิติด้านทักษะ (Skill) เพื่อเสริมสร้างทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านการเรียนรู้แบบ Active Learning ๓) มิติด้านเจตคติ (Attitude) เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเทศน์มหาชาติและค่านิยมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และ ๔) มิติด้านบุคลิกภาพ (Character) เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพทั้งดงามตามแบบอย่างของสมณสาธิต ซึ่งการพัฒนา นิสิตใน ๔ มิติข้างต้นจะช่วยสร้างบัณฑิตที่มีความรอบรู้ สามารถประยุกต์ใช้และเผยแพร่ธรรมะได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์ ตอบโจทย์ผู้ฟังยุคใหม่ผ่านช่องทางประเพณีการเทศน์มหาชาติ ซึ่งจะเป็นการสืบสาน รักษา และต่อ

ยอดมรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่าของพระพุทธศาสนา สร้างพระนักเทศน์ นักวิชาการ และนักสร้างแรงบันดาลใจรุ่นใหม่ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่ธรรมต่อไปในอนาคต

กระบวนการฝึกอบรมและกิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตร จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของนิสิตอย่างรอบด้าน ทั้งในเชิงของความรู้ ทักษะ จิตใจ และบุคลิกภาพ บนพื้นฐานของหลักธรรมที่เข้าใจลึกซึ้ง มีการคิดวิเคราะห์ อย่างมีวิจารณญาณ รู้จักการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มีจิตมุ่งมั่นที่จะนำความรู้ไปปรับใช้ ช่วยเหลือผู้อื่นและพัฒนาสังคม ตามแนวทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงบำเพ็ญเพียรเสียสละทุกสิ่งเพื่อประโยชน์สุขของปวงสัตว์ อันจะเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้สถิตสถาพร ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย พร้อมทั้งสร้างสรรค์สังคมแห่งปัญญาผ่านหลักธรรมที่ได้รับการประยุกต์และเผยแพร่อย่างมีประสิทธิภาพ ไปสู่ประชาชนในวงกว้างอย่างแท้จริง

๓. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

๓.๑ เพื่อสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการเทศน์มหาเวชสันดรชาดกที่ถูกต้องตามพระไตรปิฎก ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Knowledge)

๓.๒ เพื่อสร้างเสริมทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแสดงผล ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะดิจิทัล แก่นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Skill)

๓.๓ เพื่อสร้างเสริมเจตคติที่ดีที่มีต่อการเทศน์มหาเวชสันดรชาดก ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Attitude)

๓.๔ เพื่อสร้างเสริมบุคลิกภาพตามสมณสาธูปในการเทศน์มหาเวชสันดรชาดก ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Character)

๔. เนื้อหาของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีระยะเวลาในการฝึกอบรมทั้งสิ้น ๓ วัน โดยมีรายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละวัน ดังนี้

วันที่หนึ่ง

เน้นการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง “วิเคราะห์แก่นพุทธศาสตร์” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการ ๔ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๑ บรรยายเรื่อง “แก่นพุทธศาสตร์ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก” เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมสำคัญที่ปรากฏในเรื่องราวของพระเวสสันดร

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๒ สร้างตัวละครในจินตนาการ (บทบาทสมมติที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้และทำความเข้าใจตัวละครสำคัญ รวมถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในเรื่อง ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์และจินตนาการ

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๓ วิเคราะห์สารัตถะเชิงปรัชญาตัวละครที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก” เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้การคิดวิเคราะห์ตัวละครในเชิงลึก ผ่านมุมมองทางปรัชญาและการตีความหมายแบบองค์รวม

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๔ วิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้การแยกแยะและวิเคราะห์ตัวละครและเรื่องราวใน ๒ มิติ คือมิติของบุคคล (บุคลาธิษฐาน) กับมิติของหลักธรรม (ธรรมาธิษฐาน) ซึ่งจะช่วยให้เข้าถึงความหมายและคุณค่าของเรื่องในเชิงลึก

วันที่สอง

เน้นการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง “เทคนิคการเทศน์มหาชาติยุคใหม่ (บัณฑิตนักเทศน์)” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการ ๒ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๕ เทคนิคการเทศน์มหาชาติ (๒ รูป ต่างวัย) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบและเทคนิคสำคัญในการเทศน์มหาชาติ ทั้งด้านการใช้ภาษา การลำดับเนื้อหา การใช้น้ำเสียง และกิริยาท่าทาง ผ่านการศึกษาแบบอย่างจากพระนักเทศน์รุ่นเก่าและรุ่นใหม่

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๖ เทศน์มหาชาติ ๔ ภาค (แบ่งกลุ่มแข่งขัน) ซึ่งจะให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกฝนทักษะการเทศน์ด้วยตนเอง โดยการแบ่งกลุ่มเป็น ๔ ภาค และแข่งขันกันเทศน์ตอนต่างๆของพระเวสสันดรชาดก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง

วันที่สาม

เน้นการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง “เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจ (บัณฑิตนักสร้างแรงบันดาลใจ)” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการ ๒ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๗ พุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อาทิ โยนิโสมนสิการ มาประยุกต์ใช้ในการสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ฟัง ผ่านการออกแบบกิจกรรมและการเลือกสื่อการเทศน์ที่เหมาะสมกับผู้ฟังยุคใหม่

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๘ เทคนิคการสร้างคอนเทนต์ยุคใหม่ ซึ่งจะทำให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์เนื้อหาการเทศน์แบบใหม่ๆที่มีความทันสมัย สอดคล้องกับความสนใจของคนรุ่นใหม่ รวมถึงการเลือกช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้การเผยแผ่พระศาสนามีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดเนื้อหาและกิจกรรมของหลักสูตรไว้เป็นลำดับขั้นตอน ตั้งแต่การสร้างความรู้ความเข้าใจทางปัญญาในแก่นธรรม การฝึกฝนทักษะการเทศน์และการประยุกต์ใช้ไปจนถึงการเรียนรู้เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจและสร้างสรรค์เนื้อหายุคใหม่ จะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองได้อย่างรอบด้านและเป็นระบบ ก่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๕. วิธีการหลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้วิธีการฝึกอบรมที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้พัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติและบุคลิกภาพอย่างครบถ้วน สามารถนำไปใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๕.๑ การบรรยาย (Lecture) เป็นการถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรไปสู่ผู้เข้ารับการอบรม ผ่านการอธิบาย ยกตัวอย่าง และตอบข้อซักถาม ซึ่งจะใช้ในการสอนเนื้อหาที่เป็นแก่นธรรม หลักการ และทฤษฎีสำคัญ เช่น การบรรยายเรื่องแก่นพุทธศาสนาในพระเวสสันดรชาดก เทคนิคการเทศน์มหาชาติ และการสร้างแรงบันดาลใจเชิงพุทธจิตวิทยา เป็นต้น

๕.๒ การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองระหว่างผู้เข้ารับการอบรมภายใต้ประเด็นหัวข้อที่กำหนด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การสะท้อนคิด และการต่อยอดความคิดจากผู้อื่น ซึ่งจะใช้ในกิจกรรมการสร้างตัวละครในจินตนาการ การวิเคราะห์สัตตะเชิงปรัชญา และการวิเคราะห์บุคลาธิษฐาน-ธรรมาธิษฐาน

๕.๓ การฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ลงมือทำจริง ผ่านกิจกรรมและสถานการณ์ที่สร้างขึ้น เพื่อเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง โดยมีการสังเกต ให้ข้อมูลย้อนกลับ และให้คำแนะนำจากวิทยากรควบคู่ไปด้วย เช่น การฝึกเทศน์มหาชาติโดยการแบ่งกลุ่มแข่งขัน การฝึกออกแบบและสร้างสรรค์คอนเทนต์การเทศน์ยุคใหม่ เป็นต้น

๕.๔ การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นขั้นตอนหรือวิธีการทำสิ่งต่างๆเป็นตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถสังเกต จดจำ และนำไปปฏิบัติตามได้ เช่น การสาธิตเทคนิคการเทศน์โดยพระนักเทศน์รุ่นเก่า และรุ่นใหม่ การสาธิตวิธีการออกแบบสื่อการเทศน์โดยวิทยากร เป็นต้น

๕.๕ การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นเทคนิคที่กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ สร้างสรรค์และหลากหลาย โดยไม่มีการตัดสินถูกผิดในช่วงแรก จากนั้นจึงนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาถ่วงถอย จัดกลุ่ม และหาข้อสรุปร่วมกัน ซึ่งจะใช้ในกิจกรรมการสร้างตัวละครในจินตนาการ การออกแบบกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ และการสร้างสรรค์เทคนิคการเทศน์แบบใหม่ๆ

๕.๖ การสะท้อนคิด (Reflection) เป็นการทบทวนและไตร่ตรองถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่ยังสงสัย และสิ่งที่จะนำไปใช้ โดยการเขียนบันทึก การพูดคุย หรือการตอบคำถาม นอกจากจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความเข้าใจลึกซึ้งแล้ว ยังช่วยให้วิทยากรได้ทราบถึงผลการเรียนรู้และปรับวิธีการสอนได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

การเลือกใช้วิธีการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ รวมถึงการจัดลำดับกิจกรรมให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน จะช่วยให้กระบวนการพัฒนาศักยภาพพระนักเทศน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ยังควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการรับรู้และการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย และการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีส่วนร่วมแสดงออกอย่างเต็มที่ เพื่อให้การฝึกอบรมในหลักสูตรนี้เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่า น่าประทับใจ และสามารถนำไปต่อยอดสู่การปฏิบัติได้จริงต่อไป

๖. สื่อหลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการใช้สื่อการฝึกอบรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้การถ่ายทอดความรู้และการฝึกฝนทักษะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดึงดูดความสนใจ กระตุ้นการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้าใจที่ถ่องแท้แก่ผู้เข้ารับการอบรม โดยสื่อที่ใช้ในหลักสูตรนี้ได้แก่

๖.๑ สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media) ประกอบด้วย

๖.๑.๑ หนังสือ “แก่นพุทธธรรมในพระเวสสันดรชาดก” ที่รวบรวมองค์ความรู้และบทวิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในพระเวสสันดรชาดก เพื่อใช้ประกอบการบรรยายในภาคทฤษฎี และเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้เข้าอบรมสามารถทบทวนและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

๖.๑.๒ เอกสารประกอบการบรรยาย (Handouts) ที่สรุปเนื้อหาสาระสำคัญของการบรรยายในแต่ละหัวข้อ พร้อมแผนภาพ ตาราง และกราฟิกที่ช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เข้าอบรมสามารถติดตามและจดบันทึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๑.๓ ใบงาน (Worksheets) และแบบฝึกหัด (Exercises) ที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ใบงานการวิเคราะห์ตัวละคร แบบฝึกหัดการเขียนโครงเรื่องเทศน์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง

๖.๒ สื่อวีดิทัศน์ (Video Media) ประกอบด้วย

๖.๒.๑ วีดิทัศน์ตัวอย่างการเทศน์มหาชาติ ทั้งของพระนักเทศน์ที่มีชื่อเสียงในอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้เทคนิควิธีการ และองค์ประกอบของการเทศน์จากแบบอย่างที่ดี สามารถนำมาวิเคราะห์ อภิปราย และประยุกต์ใช้ได้

๖.๒.๒ วิดีทัศน์นำเสนอเนื้อหา เช่น วิดีทัศน์ปฐมนิเทศ หลักสูตร วิดีทัศน์กรณีศึกษา และวิดีโอสรุปบทเรียน เพื่อใช้ประกอบการบรรยายให้น่าสนใจ ชัดเจน และจดจำง่ายขึ้น

๖.๒.๓ วิดีทัศน์ที่ผลิตโดยผู้เข้าอบรม จากการทำกิจกรรมฝึกเทศน์และการสร้างสรรค์คอนเทนต์เผยแพร่ธรรมะ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เห็นพัฒนาการของตนเอง รวมทั้งให้เพื่อนและวิทยากรได้ชมและแสดงความคิดเห็น อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

๖.๓ สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) ประกอบด้วย

๖.๓.๑ สื่อนำเสนอ (Presentation Media) เช่น PowerPoint, Prezi ที่ออกแบบให้มีภาพ เสียง ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว และวิดีโอประกอบการบรรยายในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้ น่าติดตาม น่าสนใจ และสร้างอรรถรสในการเรียนรู้

๖.๓.๒ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น Facebook, YouTube, TikTok ที่ใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานของผู้เข้าอบรม ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงกว้าง สร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ และขยายการเผยแพร่ธรรมะสู่สาธารณะ

๖.๔ สื่อบุคคล (Personal Media) ได้แก่ พระวิทยากร คณาจารย์ และพระนักเทศน์ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการสื่อสาร มีบุคลิกภาพที่ดี และมีประสบการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ สานิตการปฏิบัติ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เข้าอบรม นอกจากนี้ยังรวมถึงพระนักเทศน์รุ่นพี่ที่ผ่านการอบรมมาแล้ว ซึ่งจะมาแบ่งปันประสบการณ์และให้คำแนะนำแก่รุ่นน้อง

๖.๕ สื่อกิจกรรม (Activity Media) เป็นสื่อที่ผู้เข้าอบรมได้ลงมือปฏิบัติ สัมผัส และสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น บทบาทสมมติ เกมและเพลง การทดลองเทศน์ตามโจทย์ที่กำหนด การออกแบบสื่อเผยแพร่ธรรมะในรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้สึก

สนุก ทำหาย และมีส่วนร่วม ทำให้กระบวนการเรียนรู้มีชีวิตชีวาและน่าจดจำยิ่งขึ้น

การเลือกใช้สื่อการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ และรูปแบบกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งการผสมผสานสื่อประเภทต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างลงตัว จะช่วยเสริมประสิทธิภาพการสอนและการเรียนรู้ในหลักสูตรนี้ให้บรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้สื่อเหล่านี้ยังเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ผู้เข้าอบรมสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาตนเองต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะสำเร็จหลักสูตรแล้วก็ตาม

๗. การวัดและการประเมินผล

ในหลักสูตรฝึกอบรมจะแบ่งการวัดและการประเมินผล ได้เป็น ๓ ส่วน คือ

๗.๑ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์

แบบทดสอบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาสาระสำคัญในหลักสูตร ทั้งในส่วนของแก่นพุทธศาสตร์ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก หลักการและเทคนิคการเทศน์ และแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๒๐ ข้อ ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สำคัญของทุกหน่วยการเรียนรู้

ตอนที่ ๒ เป็นข้อสอบแบบอัตนัยชนิดบรรยายสั้น จำนวน ๓ ข้อ เพื่อวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ความรู้ในการตอบคำถามเชิงบูรณาการ

ใช้เวลาทำแบบทดสอบทั้งสองตอนรวม ๖๐ นาที โดยมีสัดส่วนคะแนน ตอนที่ ๑ จำนวน ๒๐ คะแนน (ข้อละ ๑ คะแนน) และตอนที่ ๒ จำนวน ๓๐ คะแนน (ข้อละ ๑๐ คะแนน) รวมเป็น ๕๐ คะแนน และใช้เกณฑ์การผ่านที่ร้อยละ

ละ ๖๐ หรือ ๓๐ คะแนนขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักสูตรอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

ทั้งนี้ จะมีการทดสอบความรู้ของผู้เข้าอบรม ๒ ครั้ง คือ ก่อนการฝึกอบรม (Pre-test) เพื่อวัดความรู้พื้นฐานเดิม และหลังการฝึกอบรม (Post-test) เพื่อวัดความรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังผ่านการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร จากนั้นนำผลสอบทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบกัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าอบรมอย่างชัดเจน ข้อสอบที่ใช้ทดสอบทั้งสองครั้งจะเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน เพื่อให้สามารถเทียบเคียงผลได้อย่างแม่นยำ แต่อาจสลับตำแหน่งข้อคำถามและตัวเลือกเพื่อลดผลของความจำจากการทำแบบทดสอบในครั้งแรก

ผลการทดสอบความรู้นี้ จะเป็นข้อมูลสำคัญที่แสดงให้เห็นประสิทธิผลของหลักสูตรในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าอบรม และเป็นข้อมูลป้อนกลับให้วิทยากรได้ปรับปรุงการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ สิ่งที่ยังไม่เข้าใจ และสิ่งที่ควรค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาความรู้ของตนให้ลึกซึ้งและรอบด้านยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การเป็นพระนักเทศน์มืออาชีพที่สามารถเผยแผ่ธรรมะได้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังอย่างแท้จริง

๗.๒ แบบวัดเจตคติหลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์

แบบวัดชุดนี้มุ่งประเมินทัศนคติ ค่านิยม และแรงจูงใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการเป็นพระนักเทศน์ การเผยแผ่หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา รวมถึงเจตคติต่อการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางศิลปวัฒนธรรมการเทศน์มหาชาติ เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีข้อคำถามจำนวน ๒๐ ข้อ ใช้เวลาตอบประมาณ ๒๐ นาที ผลการประเมินเจตตินี้จะบ่งชี้ถึงความพร้อมด้านจิตใจของผู้เข้าอบรมและเป็นข้อมูลให้วิทยากรได้ปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

๗.๓ แบบประเมินทักษะเชิงปฏิบัติการหลักสูตรฝึกอบบรมบัณฑิตพระนักเทศน์

แบบประเมินนี้ใช้สำหรับประเมินทักษะการเทศน์ของผู้เข้าอบรมในภาคปฏิบัติ ตามเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) ที่กำหนดไว้ โดยครอบคลุมทักษะย่อยๆ อาทิ การใช้ภาษาในการเทศน์ การลำดับเนื้อหา การยกตัวอย่างประกอบ การใช้เสียง สีลา อารมณ์ขัน บุคลิกภาพ ปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง การตอบข้อซักถาม และการสรุปแก่นธรรมะ ใช้วิธีการประเมินแบบ ๓๖๐ องศา โดยให้ผู้เข้าอบรมประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อน และประเมินโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำคะแนนมาเฉลี่ยเป็นคะแนนสุดท้าย เพื่อความรอบด้านและความเป็นธรรมในการประเมิน

๘. กำหนดการหลักสูตรฝึกอบบรม

หลักสูตรฝึกอบบรมบัณฑิตพระนักเทศน์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีระยะเวลาในการฝึกอบรมทั้งสิ้น ๓ วัน ดังนี้

วันที่หนึ่ง

๐๗.๐๐-๐๘.๐๐ น.	ลงทะเบียน
๐๘.๐๐-๐๙.๐๐ น.	ทดสอบก่อนอบรม
๐๙.๐๐-๑๐.๐๐ น.	พิธีเปิดโดยอธิการบดี และบรรยาย หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง “วิเคราะห์แก่นพุทธศาสตร์”
๑๐.๐๐-๑๑.๐๐ น.	กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๑ บรรยายเรื่อง “แก่นพุทธศาสตร์ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก”
๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น.	ฉันเพล/พัก
๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น.	กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๒ สร้างตัวละครในจินตนาการ (บทบาทสมมติที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก)

๑๔.๐๐-๑๖.๐๐ น. กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๓ วิเคราะห์
สารัตถะเชิงปรัชญาตัวละครที่ปรากฏในพระเวสสันดร
ชาดก”

๑๖.๐๐-๑๗.๐๐ น. พักผ่อน

๑๗.๐๐-๑๘.๐๐ น. ทำวัตรเย็น/เจริญจิตตภาวนา

๑๘.๐๐-๒๐.๐๐ น. กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๔ วิเคราะห์ปู
คลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน

วันที่สอง

๐๕.๐๐-๐๖.๐๐ น. ทำวัตรเช้า/เจริญจิตตภาวนา

๐๖.๐๐-๐๗.๐๐ น. ฉ้นเช้า/ทำกิจวัตรส่วนตัว

๐๗.๐๐-๐๘.๐๐ น. กิจกรรมสะท้อนคิด (Reflection)

๐๘.๐๐-๑๐.๐๐ น. หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง “เทคนิคการเทศน์มหาชาติ
ยุคใหม่ (บัณฑิตนักเทศน์)”

๑๐.๐๐-๑๑.๐๐ น. กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๕ เทคนิคการ
เทศน์มหาชาติ

๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น. ฉ้นเพล

๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. กิจกรรมระดมสมอง (Brainstorming)

๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น. กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๖ เทศน์มหาชาติ
๔ ภาค (แบ่งกลุ่มแข่งขัน)

๑๖.๐๐-๑๗.๐๐ น. พักผ่อน

๑๗.๐๐-๑๘.๐๐ น. ทำวัตรเย็น/เจริญจิตตภาวนา

๑๘.๐๐-๒๐.๐๐ น. กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๖ เทศน์มหาชาติ
๔ ภาค (แบ่งกลุ่มแข่งขัน) (ต่อ)

วันที่สาม

๐๕.๐๐-๐๖.๐๐ น. ทำวัตรเช้า/เจริญจิตตภาวนา

๐๖.๐๐-๐๗.๐๐ น. ฉ้นเช้า/ทำกิจวัตรส่วนตัว

- ๐๗.๐๐-๐๘.๐๐ น. กิจกรรมสะท้อนคิด (Reflection)
- ๐๙.๐๐-๑๐.๐๐ น. **หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓** เรื่อง “เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจ (บัณฑิตนักสร้างแรงบันดาลใจ)”
- ๑๐.๐๐-๑๑.๐๐ น. **กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๗** พุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ
- ๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น. นันทเพล
- ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. กิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group)
- ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. **กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๘** เทคนิคการสร้างคอนเทนต์ยุคใหม่
- ๑๕.๐๐-๑๖.๐๐ น. ทดสอบหลังอบรม
- ๑๖.๐๐-๑๗.๐๐ น. พิธีปิด

๙. หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง “วิเคราะห์แก่นพุทธศาสตร์”

สาระสำคัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ “วิเคราะห์แก่นพุทธศาสตร์” มุ่งให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้และทำความเข้าใจในหลักธรรมสำคัญที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก ซึ่งถือเป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ผ่านการบรรยายจากพระมหาเถระผู้ทรงคุณวุฒิ การระดมสมองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสร้างจินตนาการผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ การคิดวิเคราะห์เชิงปรัชญา ตลอดจนการแยกแยะระหว่างปุคคาธิชฐานและธรรมาธิชฐานในมหาเวสสันดรชาดก ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สามารถตีความประยุกต์ใช้ และถ่ายทอดหลักธรรมเหล่านี้ให้เข้ากับบริบทสังคมปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของตนเองสู่การเป็นบัณฑิตนักวิชาการที่สามารถวิเคราะห์และเผยแผ่แก่นพุทธศาสตร์แก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรนี้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมและแก่นพุทธศาสตร์ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก เช่น ทศบารมี กาลามสูตร ทศพิธราชธรรม
๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถวิเคราะห์ ตีความ และประยุกต์ใช้แนวคิดทางพุทธศาสตร์จากการเทศน์มหาชาติในบริบทสังคมปัจจุบันได้
๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถถ่ายทอดแก่นพุทธศาสตร์ในฐานะบัณฑิตนักวิชาการด้วยวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมและสร้างสรรค์

ระยะเวลา

๑๘๐ นาที

เนื้อหา

๑. แก่นพุทธศาสตร์ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก
๒. การวิเคราะห์และตีความหลักธรรมในมหาเวสสันดรชาดกเชิงปรัชญา
๓. การประยุกต์ใช้แนวคิดทางพุทธศาสตร์กับสังคมปัจจุบัน
๔. เทคนิคการถ่ายทอดแก่นพุทธศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ในฐานะนักวิชาการ
๕. ปุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานในพระเวสสันดรชาดก

วิธีการ/กิจกรรม

๑. บรรยายพิเศษโดยพระมหาเถระผู้ทรงคุณวุฒิ
 ๒. ระดมสมองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม
 ๓. สร้างบทบาทสมมติและจินตนาการตัวละครในเวสสันดรชาดก
 ๔. วิเคราะห์แนวคิดเชิงปรัชญาในมุมมองของตัวละคร
 ๕. ฝึกปฏิบัติการประยุกต์ใช้และถ่ายทอดแก่นธรรมะผ่านการนำเสนอ
- ในชั้นเรียน

สื่อประกอบการอบรม

๑. เอกสารประกอบการบรรยาย “แก่นพุทธศาสตร์ในพระเวสสันดรชาดก”
๒. ใบงานกิจกรรมสร้างบทบาทสมมติและวิเคราะห์ตัวละคร
๓. สื่อวีดิทัศน์ตัวอย่างการเทศน์มหาชาติโดยพระนักเทศน์ชั้นนำ
๔. หนังสือ ตำรา และบทความทางวิชาการเกี่ยวกับพระเวสสันดรชาดก

การประเมินผล

๑. การสังเกตการณ์มีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน

๒. การประเมินชิ้นงานจากกิจกรรมสร้างบทบาทสมมติและวิเคราะห์
ตัวละคร

๓. การนำเสนอแนวคิดในการประยุกต์ใช้และถ่ายทอดหลักธรรมแก่
ผู้อื่น

๔. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาก่อนและหลังการอบรม

ใบงานเสริมความรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ “วิเคราะห์แก่นพุทธศาสตร์”

๑. แผนภาพความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดหลักในพระเวสสันดรชาดก

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมวาดแผนภาพความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดหลักต่างๆ ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก เช่น ทศบารมี ทศพิธราชธรรม กาลามสูตร โดยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ ลำดับขั้น และการเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. แบบฝึกหัดการตีความและวิเคราะห์หลักธรรมเชิงปรัชญา

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมเลือกหลักธรรมสำคัญในพระเวสสันดรชาดก ๑ หลักธรรม แล้ววิเคราะห์ตีความในเชิงปรัชญา โดยอธิบายความหมายที่ลึกซึ้ง คุณค่า และความสำคัญของหลักธรรมนั้นผ่านมุมมองเชิงปรัชญา ความยาว ๑-๒ หน้ากระดาษ

.....

.....

.....

.....

.....

๓. กรณีศึกษาเกี่ยวกับการนำแก่นพุทธศาสตร์ไปใช้ในชีวิตจริง

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมยกตัวอย่างกรณีศึกษาจากชีวิตจริงหรือข่าวสารที่พบเห็น ที่สะท้อนการนำแก่นพุทธศาสตร์จากพระเวสสันดรชาดกไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน หรือการแก้ไขปัญหา โดยอธิบายให้เห็นว่าบุคคลในกรณีศึกษานั้นนำหลักธรรมใดไปใช้ อย่างไร และเกิดผลอย่างไร ความยาว ๑-๒ ย่อหน้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. แบบสะท้อนการเรียนรู้ (Learning Reflection)

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมสะท้อนคิดต่อการเรียนรู้ในหน่วยนี้ ใน ๓ ประเด็นหลัก
ได้แก่

สิ่งที่ได้เรียนรู้:

ข้อคิด มุมมอง หรือ
ความรู้ใหม่ๆที่ได้รับ

-
-
-
-

สิ่งที่จะนำไปใช้:

แนวทางในการ
ประยุกต์ใช้ความรู้
จากหน่วยนี้

-
-
-
-

สิ่งที่ยังสงสัย:

ประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ
อยากเรียนรู้เพิ่มเติม
หรือขอเสนอแนะต่อ
การปรับปรุงการ
สอน

-
-
-
-

การสะท้อนการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การประเมินตนเอง และการวางแผนพัฒนาตนเองของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นข้อมูลป้อนกลับให้วิทยากรได้ทราบความต้องการและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ตอบสนองผู้เรียนมากขึ้น ขอให้ผู้เข้าอบรมสะท้อนคิดอย่างลึกซึ้งและตรงไปตรงมา เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาตนเองและพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๑

บรรยายเรื่อง "แก่นพุทธศาสตร์ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก"

สาระสำคัญ

การบรรยายเรื่อง "แก่นพุทธศาสตร์ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก" โดยพระพรหมวัชรธรรมาจารย์ ศ.ดร. อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นกิจกรรมสำคัญในการปูพื้นฐานความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมและแนวคิดหลักที่ปรากฏในมหาเวสสันดรชาดกแก่ผู้เข้ารับการอบรม ท่านอธิการบดีจะถ่ายทอดองค์ความรู้อันลึกซึ้งจากพระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา และตำราทางพุทธศาสตร์ต่างๆ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในแก่นแท้ของพุทธธรรมที่สะท้อนผ่านพระจริยาวัตรของพระเวสสันดร อาทิ แนวคิดเรื่องทศบารมี กาลามสูตร ทศพิธราชธรรม การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นและส่วนรวม ตลอดจนการวิเคราะห์บุคคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานในเรื่อง ซึ่งล้วนเป็นหลักธรรมอันทรงคุณค่าที่ช่วยยกระดับจิตใจให้เปี่ยมด้วยปัญญาและกรุณา อีกทั้งยังสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาสังคมได้จริง การได้ฟังบรรยายจากปรมาจารย์ด้านพุทธศาสนาของไทยเช่นนี้ จะช่วยวางรากฐานอันมั่นคงให้ผู้เข้าอบรมในการพัฒนาตนเองสู่การเป็นบัณฑิตนักวิชาการที่สามารถสืบสานและเผยแผ่พุทธศาสตร์สู่สังคมได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในแก่นธรรมะสำคัญที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก
- เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถเชื่อมโยงหลักธรรมในพระเวสสันดรชาดกกับบริบทการดำเนินชีวิตและการแก้ปัญหาในสังคมปัจจุบัน

๓. เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เข้าอบรมในการน้อมนำแนวทางของพระเวชสังทรไปประพฤติปฏิบัติเพื่อยกระดับจิตใจและสร้างสรรค์สังคมอย่างมีปัญญา

ระยะเวลา ๖๐ นาที

เนื้อหากิจกรรม

๑. ทศบารมี: การบำเพ็ญบารมีของพระเวชสังทรในมิติต่างๆ
๒. กาลามสูตร: การใช้วิจารณ์ญาณในการรับข้อมูลข่าวสารตามหลักกาลามสูตร
๓. ทศพิธราชธรรม: คุณธรรมสำหรับผู้ปกครองและผู้นำตามแนวทางของพระเวชสังทร
๔. การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นและส่วนรวม: แนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์สุขของมหาชน
๕. ปุคคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานในพระเวชสังทรชาดก: การวิเคราะห์เรื่องราวในมิติของบุคคลและหลักธรรม

วิธีการ/กิจกรรม

ขั้นนำ (๑๐ นาที)

๑. ทักทาย แนะนำประวัติวิทยากรโดยย่อ และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการบรรยาย
๒. ทบทวนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระเวชสังทรชาดกโดยการตั้งคำถามและสุ่มเรียกผู้เข้าอบรมตอบ
๓. เชื่อมโยงประเด็นที่จะบรรยายกับความรู้พื้นฐานของผู้เข้าอบรม

ขั้นกิจกรรม (๔๐ นาที)

๑. บรรยายเนื้อหาตามลำดับหัวข้อ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมซักถาม

๒. เปิดคลิปวิดีโอ "สารานุกรม: พระเวชสังคหะผู้ยิ่งใหญ่" เพื่อเสริมความเข้าใจ

๓. แจกใบงานคำถามชวนคิด "นำธรรมะจากพระเวชสังคหะไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร" ให้แบ่งกลุ่มย่อยอภิปรายและนำเสนอในชั้นเรียน

ขั้นสรุป (๑๐ นาที)

๑. สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ และเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม

๒. ให้ผู้เข้าอบรมสะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิต และสิ่งที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติม

๓. เชิญชวนให้ติดตามผลงานวิชาการ เทศนา และข้อเขียนธรรมะของท่านอธิการบดีเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สื่อการฝึกอบรม

๑. เอกสารประกอบการบรรยาย "แก่นพุทธศาสตร์ในพระเวชสังคหะชาดก"

๒. สไลด์นำเสนอ PowerPoint ประกอบการบรรยาย

๓. คลิปวิดีโอ "สารานุกรม: พระเวชสังคหะผู้ยิ่งใหญ่"

๔. ใบงานคำถามชวนคิด "นำธรรมะจากพระเวชสังคหะไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร"

การประเมินผล

๑. สังเกตการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม เช่น การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการซักถาม

๒. ประเมินผลงานจากใบงานคำถามชวนคิด ในด้านความเข้าใจเนื้อหา ความคิดสร้างสรรค์ และการประยุกต์ใช้

๓. ประเมินการสะท้อนคิดของผู้เข้าอบรมจากการแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน

ใบงานกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๑

ใบงานคำถามชวนคิด

"นำธรรมะจากพระเวสสันดรชาดกไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร"

คำชี้แจง: ให้แบ่งกลุ่มย่อย ๔-๕ คน แล้วร่วมกันอภิปรายในประเด็นคำถามต่อไปนี้

๑. ข้อธรรมะหรือคุณธรรมใดในพระเวสสันดรชาดก ที่สมาชิกในกลุ่มประทับใจและอยากนำไปปฏิบัติในชีวิตมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

๒. จงยกตัวอย่างการนำข้อธรรมะหรือคุณธรรมนั้น ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตหรือแก้ปัญหาในสังคมปัจจุบันในสถานการณ์ต่อไปนี้ อย่างน้อย ๒ สถานการณ์

ครอบครัว.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การศึกษา.....

.....

.....

.....

.....

.....

อาชีพการงาน.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การพัฒนาชุมชนและสังคม.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. จงออกแบบกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจากข้อ ๒ โดยใช้พลังของการเทศน์มหาชาติเป็นเครื่องมือ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เช่น กิจกรรมทำบุญตักบาตรฟังเทศน์มหาชาติ แล้วนำข้อคิดมาใช้ในการแก้ปัญหาครอบครัว เป็นต้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันวางแผนการนำเสนอผลงานให้น่าสนใจ สร้างสรรค์ และสื่อความหมายได้ชัดเจน เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การเล่าเรื่องประกอบภาพหรือสื่อวีดิทัศน์ เป็นต้น ใช้เวลาในการนำเสนอกลุ่มละไม่เกิน ๑๐ นาที โดยเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมชั้นแสดงความคิดเห็นและซักถามในตอนท้าย

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๒

สร้างตัวละครในจินตนาการ

(บทบาทสมมติที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก)

สาระสำคัญ

กิจกรรมสร้างตัวละครในจินตนาการ (บทบาทสมมติที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้ศึกษาวิเคราะห์ตัวละครสำคัญในเรื่อง ทั้งในด้านบทบาท ลักษณะนิสัย ความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นๆ รวมถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของตัวละคร ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยการสร้างประวัติและบุคลิกลักษณะของตัวละครขึ้นมาใหม่ในจินตนาการ แล้วนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับบทบาทในเรื่อง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจตัวละครและเนื้อเรื่องในเชิงลึกยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และทักษะการคิดวิเคราะห์ตีความ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการของบัณฑิตพระนักเทศน์ในอนาคต

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมศึกษาวิเคราะห์บทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละครในพระเวสสันดรชาดก
๒. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการสร้างตัวละครจากเรื่องราวในพระเวสสันดรชาดก
๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถเชื่อมโยงบทบาทตัวละครและข้อธรรมะกับการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ระยะเวลา

๑๒๐ นาที

เนื้อหากิจกรรม

๑. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวละครสำคัญในพระเวสสันดรชาดก
๒. การวิเคราะห์บทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละคร
๓. การสร้างชีวประวัติและบุคลิกลักษณะของตัวละครในจินตนาการ
๔. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทตัวละครกับข้อธรรมะในพระเวสสันดร

ชาดก

วิธีการ/กิจกรรม

ขั้นนำ (๑๕ นาที)

๑. วิทยากรเกริ่นนำถึงความสำคัญของการเรียนรู้และวิเคราะห์ตัวละครในวรรณกรรม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องและข้อคิดได้ลึกซึ้งขึ้น

๒. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๔-๕ คน

ขั้นกิจกรรม (๙๐ นาที)

๑. วิทยากรแจกแบบฟอร์มสร้างตัวละคร ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อตัวละคร ประวัติ ครอบครัว การศึกษา ลักษณะนิสัย บทบาทในเรื่อง ฯลฯ ให้ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่ม

๒. ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันเลือกตัวละครจากพระเวสสันดรชาดก ๑ ตัวละคร แล้วช่วยกันค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นจากพระไตรปิฎก อรรถกถา หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ

๓. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสร้างตัวละครในจินตนาการโดยกำหนดรายละเอียดตามหัวข้อในแบบฟอร์มให้ครบถ้วน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

๔. หลังจากเติมข้อมูลครบถ้วนแล้ว ให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละครกับพฤติกรรมและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง รวมถึงข้อธรรมะหรือบทเรียนที่ได้จากตัวละครนั้น

๕. ให้แต่ละกลุ่มเตรียมการนำเสนอผลงานการสร้างตัวละครในจินตนาการ โดยให้นำเสนอรายละเอียดตัวละครและข้อวิเคราะห์ตามแบบฟอร์มพร้อมแสดงบทบาทสมมติของตัวละครโดยสังเขปเพื่อให้เห็นภาพชัดเจน

ขั้นสรุป (๑๕ นาที)

๑. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการสร้างตัวละครในจินตนาการหน้าชั้นเรียน กลุ่มละ ๕-๗ นาที

๒. เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครที่แต่ละกลุ่มสร้างขึ้น โดยวิทยากรเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

๓. วิทยากรและผู้เข้าอบรมร่วมกันสรุปบทเรียนและข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม พร้อมทั้งแนวทางการประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการเผยแผ่ธรรมะ

สื่อการฝึกอบรม

๑. แบบฟอร์มสร้างตัวละครในจินตนาการ

๒. หนังสือพระไตรปิฎก อรรถกถาชาดก และหนังสือเกี่ยวกับพระเวสสันดรชาดก

๓. กระดาษฟลิปชาร์ตและปากกาเมจิกสำหรับนำเสนอผลงาน

การประเมินผล

๑. ประเมินจากการนำเสนอผลงานสร้างตัวละครในจินตนาการของแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาจากความครบถ้วนของข้อมูล ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยง

๒. สังเกตจากการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม

๓. ประเมินจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียนว่าสามารถสะท้อนการเรียนรู้จากกิจกรรมได้ดีเพียงใด

ใบงานกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๒ สร้างตัวละครในจินตนาการ (บทบาทสมมติที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก)

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน แล้วร่วมกันสร้างตัวละครในจินตนาการที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก โดยให้มีรายละเอียดและหลักการพิจารณา ดังนี้

๑. เลือกตัวละครที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก ๑ ตัวละคร เช่น พระเวสสันดร พระนางมัทรี ชูชก กัณหา ขาสี พระเจ้ากรุงสญชัย หรือตัวละครอื่นๆ ที่น่าสนใจ

๒. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และสร้างชีวประวัติของตัวละครในจินตนาการ ในประเด็นต่อไปนี้

๒.๑ ประวัติความเป็นมาของตัวละคร: ชาติกำเนิด การเลี้ยงดู การศึกษา การทำงาน ครอบครัว ความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นๆ และอื่นๆ (เหตุการณ์ก่อนเกิดเรื่องในพระเวสสันดรชาดก)

๒.๒ บทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละคร: บทบาท หน้าที่ และลักษณะนิสัยที่สำคัญของตัวละคร พร้อมอธิบายว่าบทบาทและลักษณะนิสัยเหล่านั้นส่งผลต่อพฤติกรรมตัวละครอย่างไร

๒.๓ เหตุการณ์สำคัญกับตัวละคร: เหตุการณ์ที่สำคัญกับตัวละครในพระเวสสันดรชาดก อธิบายสาเหตุที่เกิดขึ้นและผลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๒.๔ บทเรียนหรือแง่คิดจากบทบาทของตัวละคร: บทเรียน หรือแง่คิดที่ได้จากบทบาทของตัวละคร เช่น คุณธรรม ข้อคิด มุมมอง ฯลฯ ที่สะท้อนจากตัวละคร และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในปัจจุบัน

๓. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น พระไตรปิฎก อรรถกถา หนังสือ เอกสาร สื่อวีดิทัศน์ และอื่นๆ เพื่อมาประกอบการสร้างตัวละครเพิ่มเติม

๔. นำเสนอตัวละครในจินตนาการที่สร้างสรรค์ขึ้น โดยวิธีการต่อไปนี้

๔.๑ สร้างลายละเอียดตัวละคร (Character Profile) ในแบบฟอร์มที่แจกให้ พร้อมภาพวาด แผนภาพ หรือสัญลักษณ์ที่สื่อถึงตัวละครนั้น

๔.๒ แสดงบทบาทสมมติ (Role Play) ในบทบาทของตัวละครที่สร้างขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัย ทักษะ ทักษะ ความรู้สึก และพฤติกรรมของตัวละคร ใช้เวลาในการแสดงกลุ่มละประมาณ ๓-๕ นาที

๔.๓ อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายหลังการนำเสนอ โดยให้เพื่อนผู้ชมแสดงความคิดเห็นต่อตัวละครที่สร้างขึ้น และให้กลุ่มผู้นำเสนอสะท้อนความรู้สึก ข้อคิดเห็น และบทเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้

๕. สรุปบทเรียนและข้อคิดที่ได้จากการสร้างตัวละครในพระเวสสันดรชาดก พร้อมอภิปรายถึงแนวทางการนำข้อธรรมะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

วัตถุประสงค์:

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมศึกษาวิเคราะห์บทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละครในพระเวสสันดรชาดก

๒. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการสร้างตัวละครจากเรื่องราวในพระเวสสันดรชาดก

๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถเชื่อมโยงบทบาทตัวละครและข้อธรรมะกับการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

หมายเหตุ: วิทยากรสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอได้ตามความเหมาะสม เช่น การจัดนิทรรศการตัวละคร การเล่านิทานจากมุมมองของตัวละคร เป็นต้น เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและตรงกับความถนัดของผู้เข้าอบรม

แบบฟอร์มลายละเอียดตัวละคร (Character Profile)

ชื่อตัวละคร:

กลุ่มผู้สร้าง:

[วาดภาพ หรือสัญลักษณ์ที่สื่อถึงตัวละคร]

๑. ประวัติความเป็นมาของตัวละคร

ชาติกำเนิด:

การเลี้ยงดู:

การศึกษา:

การทำงาน:

ครอบครัว:

ความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นๆ:

อื่นๆ:

๒. บทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละคร

บทบาทในเรื่อง:

หน้าที่สำคัญ:

ลักษณะนิสัยเด่น:

จุดแข็ง:

จุดอ่อน:

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและลักษณะนิสัยกับพฤติกรรมของตัว

ละคร:

๓. เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับตัวละคร

เหตุการณ์ที่ ๑:

สาเหตุ:

ผลของเหตุการณ์:

เหตุการณ์ที่ ๒:

สาเหตุ:

ผลของเหตุการณ์:

เหตุการณ์ที่ ๓:

สาเหตุ:

ผลของเหตุการณ์:

๔. บทเรียนหรือแง่คิดที่ได้จากบทบาทของตัวละคร

บทเรียนที่ ๑:

การนำไปประยุกต์ใช้:

บทเรียนที่ ๒:

การนำไปประยุกต์ใช้:

บทเรียนที่ ๓:

การนำไปประยุกต์ใช้:

๕. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มผู้สร้างตัวละคร

.....

.....

.....

ความประทับใจ/ข้อคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวละครนี้:

.....

.....

.....

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกระบวนการสร้างตัวละคร:

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการนำตัวละครไปใช้ในการเผยแพร่ธรรมะ:

.....

.....

.....

ลงชื่อสมาชิกกลุ่ม

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....
- ๕.....

หมายเหตุ: สมาชิกกลุ่มสามารถเพิ่มเติมหัวข้อที่น่าสนใจอื่นๆ เพื่อให้รายละเอียดตัวละครมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสามารถปรับขนาดช่องให้เหมาะสมกับเนื้อหาได้ตามต้องการ

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๓ วิเคราะห์สารัตถะเชิงปรัชญาตัวละคร ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก

สาระสำคัญ

กิจกรรมวิเคราะห์สารัตถะเชิงปรัชญาตัวละครที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก เป็นการต่อยอดจากกิจกรรมสร้างตัวละครในจินตนาการ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เข้าอบรมได้วิเคราะห์ตัวละครในเชิงลึกผ่านมุมมองทางปรัชญา ทั้งในแง่ของอุดมคติ ข้อขัดแย้งเชิงจริยธรรม ปรัชญาชีวิต พัฒนาการทางความคิด และบทเรียนที่ได้รับจากตัวละคร ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในคุณค่าและความหมายของตัวละครในมิติที่กว้างและลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ การตีความ และการสังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งล้วนเป็นทักษะจำเป็นในการพัฒนาภูมิปัญญาและวุฒิภาวะทางปัญญาให้กับบัณฑิตนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาในอนาคต

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และตีความตัวละครจากมุมมองเชิงปรัชญา
๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจสาระสำคัญของตัวละครในพระเวสสันดรชาดกในมิติที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์หลักปรัชญาจากตัวละครมาใช้ในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆได้

ระยะเวลา ๑๒๐ นาที

เนื้อหากิจกรรม

๑. หลักการวิเคราะห์ตัวละครเชิงปรัชญา
๒. อุดมคติ (Ideal) กับตัวละครในพระเวสสันดรชาดก
๓. ข้อขัดแย้งเชิงจริยธรรม (Moral Dilemma) ของตัวละคร
๔. ปรัชญาชีวิต (Philosophy of Life) ที่สะท้อนผ่านตัวละคร
๕. พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของตัวละคร
๖. บทเรียนและข้อคิดเชิงปรัชญาที่ได้จากตัวละคร

วิธีการ/กิจกรรม

ขั้นนำ (๑๐ นาที)

๑. วิทยากรทบทวนความรู้จากกิจกรรมสร้างตัวละครในจินตนาการ และเชื่อมโยงเข้าสู่การวิเคราะห์ตัวละครในเชิงปรัชญา

๒. ชี้แจงวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการของกิจกรรม

ขั้นกิจกรรม (๑๐๐ นาที)

๑. วิทยากรบรรยายหลักการวิเคราะห์ตัวละครเชิงปรัชญาโดยสังเขป พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

๒. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมออกเป็นกลุ่มย่อยตามการแบ่งกลุ่มจากกิจกรรมที่แล้ว

๓. ให้แต่ละกลุ่มนำตัวละครจากกิจกรรมที่แล้วมาวิเคราะห์ในเชิงปรัชญาตามประเด็นที่กำหนด ได้แก่ อุดมคติของตัวละคร ข้อขัดแย้งเชิงจริยธรรมที่เผชิญ ปรัชญาชีวิตที่สะท้อนผ่านบทบาทของตัวละคร พัฒนาการด้านความคิด และข้อคิดเชิงปรัชญาจากตัวละคร

๔. ให้แต่ละกลุ่มเตรียมนำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น การเขียนบทความ การวาดแผนภาพความคิด การตีความผ่านละครสั้น เป็นต้น

๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์หน้าชั้น พร้อมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

ขั้นสรุป (๑๐ นาที)

๑. วิทยากรและผู้เข้าอบรมช่วยกันสรุปบทเรียนและข้อคิดเชิงปรัชญาที่ได้จากกิจกรรมนี้
๒. สะท้อนความรู้สึกและประสบการณ์ที่ได้จากการทำกิจกรรม
๓. แลกเปลี่ยนแนวทางการนำข้อธรรมะเชิงปรัชญาจากตัวละครไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สื่อการฝึกอบรม

๑. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องหลักการวิเคราะห์ตัวละครเชิงปรัชญา
๒. วิดีทัศน์ตัวอย่างการตีความตัวละครเชิงปรัชญา
๓. ใบงานแบบฟอร์มวิเคราะห์ตัวละครเชิงปรัชญา

การประเมินผล

๑. ประเมินจากการนำเสนอและอภิปรายผลงานการวิเคราะห์ตัวละครของแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาจากความเข้าใจในประเด็นเชิงปรัชญา ความสามารถในการวิเคราะห์และตีความ และความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอ
๒. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
๓. ตรวจใบงานวิเคราะห์ตัวละครเชิงปรัชญาของแต่ละกลุ่ม

ใบงานกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๓

วิเคราะห์สารัตถะเชิงปรัชญาตัวละคร ที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน แล้วร่วมกันวิเคราะห์สารัตถะเชิงปรัชญาของตัวละครที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก ตามหัวข้อและหลักการต่อไปนี้

- เลือกตัวละครจากพระเวสสันดรชาดกที่กลุ่มสนใจ ๑ ตัวละคร
- ศึกษาบทบาท ลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของตัวละครจากพระไตรปิฎก อรรถกถา และเอกสารอื่นๆ
- วิเคราะห์ตัวละครในมิติเชิงปรัชญา โดยพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้
 - ๓.๑ สารสำคัญของตัวละครในเชิงอุดมคติ (Ideal) เช่น ความดี ความงาม ความจริง ที่ตัวละครยึดถือหรือมุ่งแสวงหา
 - ๓.๒ ข้อขัดแย้งหรือปัญหาเชิงจริยธรรม (Moral Dilemma) ที่ตัวละครเผชิญ เช่น ความขัดแย้งระหว่างหน้าที่กับความรัก การเลือกระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม เป็นต้น
 - ๓.๓ ปรัชญาชีวิตหรือโลกทัศน์ (Philosophy of Life / Worldview) ของตัวละคร ที่สะท้อนผ่านคำพูดและการกระทำของตัวละคร
 - ๓.๔ การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการทางความคิด (Transformation of Thought) ของตัวละครตลอดทั้งเรื่อง
 - ๓.๕ ข้อคิดหรือบทเรียนเชิงปรัชญา (Philosophical Lessons) ที่ผู้อ่านได้รับจากการศึกษาวิเคราะห์ตัวละครนี้
- นำเสนอผลการวิเคราะห์ตัวละครในรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น
 - การเขียนบทความวิเคราะห์ตัวละครเชิงปรัชญา

- การจัดทำแผนภาพความคิด (Mind Map) แสดงมิติเชิงปรัชญาของตัวละคร

- การตีความตัวละครในรูปแบบละครสั้นหรือบทกวี โดยสะท้อนปรัชญาแนวคิดของตัวละคร

- รูปแบบอื่นๆตามความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่ม

๕. นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน กลุ่มละ ๑๐-๑๕ นาที

๖. อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงข้อคิดและบทเรียนเชิงปรัชญาที่ได้จากตัวละครแต่ละตัว

๗. สรุปการเรียนรู้ที่ได้จากกิจกรรมนี้ และสะท้อนคิดว่าจะนำหลักปรัชญาจากตัวละครไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างไร

วัตถุประสงค์:

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และตีความตัวละครจากมุมมองเชิงปรัชญา

๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจสาระสำคัญของตัวละครในพระเวสสันดรชาดกในมิติที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์หลักปรัชญาจากตัวละครมาใช้ในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆได้

หมายเหตุ: วิทยากรอาจชี้แนะแนวทางการวิเคราะห์ตัวละครเพิ่มเติมหากผู้เข้าอบรมมีข้อสงสัย และควรเปิดโอกาสให้อภิปรายแลกเปลี่ยนกันอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดมุมมองหลากหลายในการตีความตัวละครเชิงปรัชญา

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๔

วิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน

สาระสำคัญ

การวิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานในพระเวสสันดรชาดก เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้าอบรมสามารถแยกแยะมิติการอ้างอิงระหว่างบุคคล (บุคลาธิษฐาน) กับการอ้างอิงหลักธรรม (ธรรมาธิษฐาน) ในเนื้อเรื่องได้อย่างชัดเจน โดยผ่านการวิเคราะห์ตัวละครและเหตุการณ์สำคัญ การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสองมิติ และการตีความความหมายที่แฝงอยู่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวทั้งในแง่รูปธรรม (ระดับบุคคล) และนามธรรม (ระดับหลักธรรม) สามารถเข้าถึงสาระสำคัญของพระเวสสันดรชาดกทั้งมิติโลกียะและโลกุตระ อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการตีความและถ่ายทอดคำสอนในพระพุทธศาสนาทั้งที่ปรากฏในรูปของชาดกและคัมภีร์อื่นๆได้อย่างลึกซึ้ง ตรงตามเจตนารมณ์แท้จริงของผู้แต่ง นำไปสู่การประยุกต์ใช้ธรรมะในการพัฒนาชีวิตและสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถแยกแยะการอ้างอิงสองมิติระหว่างตัวบุคคลและหลักธรรมในเรื่องเล่าทางศาสนา
๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมมนุษย์กับอุดมคติเชิงจริยธรรมในพระเวสสันดรชาดก
๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ความรู้จากการวิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานในการตีความและถ่ายทอดสาระธรรมจากวรรณกรรมทางศาสนา

ระยะเวลา ๑๘๐ นาที

เนื้อหากิจกรรม

๑. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปุจฉาธิฐานและธรรมาธิฐาน
๒. การวิเคราะห์ปุจฉาธิฐานและธรรมาธิฐานในพระเวสสันดรชาดก
๓. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและหลักธรรมในเรื่องเล่าทางศาสนา
๔. ตัวอย่างการตีความและประยุกต์ใช้หลักธรรมจากการวิเคราะห์ปุจฉาธิฐานและธรรมาธิฐาน

วิธีการ/กิจกรรม

ขั้นนำ (๒๐ นาที)

๑. วิทยากรทบทวนเนื้อหาจากกิจกรรมก่อนหน้าเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวละคร แล้วเชื่อมโยงเข้าสู่หลักปุจฉาธิฐานและธรรมาธิฐาน
๒. อธิบายความหมายและความสำคัญของการแยกแยะมิติบุคคลกับมิติหลักธรรมในวรรณกรรมทางพุทธศาสนา

ขั้นกิจกรรม (๑๕๐ นาที)

๑. วิทยากรบรรยายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปุจฉาธิฐานและธรรมาธิฐาน พร้อมยกตัวอย่างประกอบจากพระเวสสันดรชาดก
๒. แบ่งผู้เข้าอบรมออกเป็นกลุ่มย่อยตามเดิม แล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกตอนหรือเหตุการณ์จากเวสสันดรชาดก ๑ เหตุการณ์ที่สนใจ
๓. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง บทบาทตัวละคร และใจความสำคัญของตอนที่เลือก
๔. ให้วิเคราะห์เหตุการณ์ในมิติปุจฉาธิฐานว่ามีตัวละครใดบ้าง แต่ละตัวมีบุคลิก การกระทำ และเหตุผลอย่างไร และเหตุการณ์นี้สะท้อนธรรมชาติมนุษย์ในแง่มุมใด

๕. ให้วิเคราะห์เหตุการณ์ในมติธรรมาธิฐานว่าสะท้อนหลักธรรมเรื่องใดในพุทธศาสนา แต่ละตัวละครเป็นสัญลักษณ์ของแนวคิดหรือหลักธรรมใด และเหตุการณ์นี้ให้ข้อคิดเชิงธรรมะอย่างไร

๖. ให้เชื่อมโยงสองมิตินี้เข้าด้วยกันโดยอธิบายว่าการกระทำของตัวละครสะท้อนหลักธรรมใด หลักธรรมช่วยอธิบายเหตุผลเบื้องหลังพฤติกรรมตัวละครได้อย่างไร การเล่าเรื่องผสมผสานความเป็นมนุษย์กับอุดมคติทางธรรมเข้าไว้ด้วยกันอย่างไร

๗. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ เช่น การเขียนบทความ การวาดภาพความเชื่อมโยง การแสดงบทบาทสมมติ พร้อมอภิปรายแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้น

ขั้นสรุป (๑๐ นาที)

๑. วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการอภิปรายของทุกกลุ่ม เน้นย้ำการมองตัวละครและเหตุการณ์ทั้งมิติรูปธรรม (ปุคลาธิฐาน) และนามธรรม (ธรรมาธิฐาน)

๒. ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการวิเคราะห์ปุคลาธิฐานและธรรมาธิฐานในการทำความเข้าใจเรื่องเล่าทางศาสนาและนำไปประยุกต์ใช้

สื่อการฝึกอบรม

๑. สไลด์และเอกสารประกอบการบรรยายเรื่องปุคลาธิฐานและธรรมาธิฐาน

๒. ตัวอย่างบทความหรือบทวิเคราะห์วรรณกรรมที่ใช้การตีความแบบปุคลาธิฐานและธรรมาธิฐาน

๓. ใบงานแบบฟอร์มวิเคราะห์ปุคลาธิฐานและธรรมาธิฐานในพระเวสสันดรชาดก

การประเมินผล

๑. ประเมินจากการนำเสนอผลงานวิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานของแต่ละกลุ่ม โดยดูความถูกต้องของการตีความ ความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างสองมิติ และการประยุกต์ใช้เป็นหลัก

๒. สังเกตการอภิปรายแลกเปลี่ยนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม

๓. ตรวจสอบงานการวิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานของแต่ละกลุ่ม

ใบงานกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๔ วิเคราะห์ปุคคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน ร่วมกันวิเคราะห์ตัวละคร และเหตุการณ์ในพระเวสสันดรชาดก โดยแยกแยะมิติระหว่างปุคคลาธิษฐาน (การกล่าวอ้างอิงถึงบุคคล) และธรรมาธิษฐาน (การกล่าวอ้างอิงถึงหลักธรรม) ตามหลักการดังนี้

๑. เลือกตอนหรือเหตุการณ์ในพระเวสสันดรชาดกที่กลุ่มสนใจ ๑ เหตุการณ์ เช่น ตอนชุกขกขอพระนางมัทรี ตอนพระเวสสันดรบริจาคทรัพย์ เป็นต้น

๒. ทำความเข้าใจเนื้อเรื่องโดยละเอียด สรุปใจความสำคัญของ เหตุการณ์ บทบาทของตัวละครที่เกี่ยวข้อง

๓. วิเคราะห์เหตุการณ์ในมิติปุคคลาธิษฐาน โดยพิจารณาว่า

- มีตัวละครใดบ้างที่ปรากฏในเหตุการณ์นี้
- แต่ละตัวละครมีบทบาท ลักษณะนิสัย การกระทำ และ

เหตุผลอย่างไร

- เหตุการณ์นี้สะท้อนธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ใน

แง่มุมใดบ้าง

๔. วิเคราะห์เหตุการณ์ในมิติธรรมาธิษฐาน โดยพิจารณาว่า

- เหตุการณ์นี้สะท้อนหลักธรรมใดบ้างในพระพุทธศาสนา
- แต่ละตัวละครเป็นสัญลักษณ์แทนแนวคิดหรือหลักธรรมใด
- ข้อคิดและบทเรียนที่ได้จากเหตุการณ์นี้คืออะไร สอดคล้อง

กับหลักธรรมใด

๕. เชื่อมโยงมิติปุคคลาธิฐานและธรรมาธิฐาน โดยอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสองมิติ เช่น

- การกระทำของตัวละครสะท้อนหลักธรรมใด
- หลักธรรมช่วยอธิบายเหตุผลและผลของการกระทำตัวละคร

ได้อย่างไร

- การผสมผสานความเป็นมนุษย์กับอุดมคติทางธรรมปรากฏในเหตุการณ์นี้อย่างไร

๖. นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบที่ชัดเจน เข้าใจง่าย เช่น

- การเขียนบทวิเคราะห์เชื่อมโยงมิติปุคคลาธิฐานและธรรมาธิฐาน

- การวาดภาพ แผนภาพ หรือไดอะแกรมแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสองมิติ

- การแสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละคร แล้วอธิบายมุมมองเชิงบุคคลและเชิงธรรมะ

๗. นำเสนอผลงานของแต่ละกลุ่มหน้าชั้น กลุ่มละ ๑๐-๑๕ นาที

๘. อภิปรายข้อคิดเห็นจากเพื่อนร่วมชั้นถึงการวิเคราะห์ปุคคลาธิฐานและธรรมาธิฐานของแต่ละกลุ่ม

๙. ร่วมกันสรุปบทเรียนและประโยชน์ที่ได้จากการทำความเข้าใจเรื่องเล่าทั้งในแง่รูปธรรม (ตัวบุคคล) และนามธรรม (หลักธรรม) ซึ่งจะช่วยให้เข้าถึงสาระสำคัญของพระเวสสันดรชาดกทั้งมิติโลกียะและมิติโลกุตระ

วัตถุประสงค์:

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถแยกแยะการอ้างอิงสองมิติระหว่างตัวบุคคลและหลักธรรมในเรื่องเล่าทางศาสนา

๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมมนุษย์กับอุดมคติเชิงจริยธรรมในพระเวสสันดรชาดก

๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ความรู้จากการวิเคราะห์บุคลากริษฐานและธรรมาิษฐานในการตีความและถ่ายทอดสาระธรรมจากวรรณกรรมทางศาสนา

หมายเหตุ: กิจกรรมนี้เหมาะสำหรับผู้เข้าอบรมที่มีพื้นฐานความรู้พระพุทธศาสนา ระดับหนึ่งแล้ว เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์เชิงลึกที่เชื่อมโยงตัวบุคคลกับหลักธรรม วิทยากรอาจปรับความเข้มข้นของเนื้อหาให้เหมาะกับกลุ่มผู้เรียนได้

๑๐. หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง “เทคนิคการเทศน์มหาชาติยุคใหม่ (บัณฑิตนักเทศน์)”

สาระสำคัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ "เทคนิคการเทศน์มหาชาติยุคใหม่ (บัณฑิตนักเทศน์)" มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการเทศน์มหาชาติของผู้เข้าอบรมให้มีความทันสมัย น่าสนใจ และสอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน ผ่านการศึกษาองค์ประกอบและเทคนิคการเทศน์จากพระนักเทศน์ที่มีชื่อเสียงทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ การฝึกปฏิบัติการเทศน์จริงโดยการแบ่งกลุ่มแข่งขันใน ๔ ภาค และการอภิปรายแลกเปลี่ยนเพื่อพัฒนาเทคนิคการเทศน์ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ความสามารถ และความมั่นใจในการเทศน์มหาชาติเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างน่าประทับใจ ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการเทศน์อันทรงคุณค่าให้คงอยู่สืบไป โดยปรับให้เข้ากับยุคสมัยและผู้ฟังในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาบัณฑิตนักเทศน์รุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ มีจิตวิญญาณ และพร้อมอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบและเทคนิคสำคัญของการเทศน์มหาชาติ
๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถเทศน์มหาชาติได้อย่างน่าสนใจ สร้างสรรค์ และสอดคล้องกับบริบทสังคมยุคใหม่
๓. เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีและความภาคภูมิใจในการสืบทอดศิลปะการเทศน์มหาชาติให้คงอยู่สืบไป

ระยะเวลา ๓๖๐ นาที

เนื้อหา

๑. องค์ประกอบและเทคนิคการเทศน์มหาชาติ เช่น การใช้ภาษา การลำดับเนื้อเรื่อง การใช้เสียง สีลา อารมณ์ขัน การปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง เป็นต้น
๒. การเทศน์มหาชาติ ๔ ภาค (แบ่งกลุ่มแข่งขัน)
๓. การประยุกต์การเทศน์มหาชาติให้เข้ากับบริบทสังคมและผู้ฟังยุคใหม่
๔. การอนุรักษ์และสืบทอดมรดกศิลปะการเทศน์มหาชาติ
๕. แนวทางการพัฒนาตนเองสู่การเป็นบัณฑิตนักเทศน์มืออาชีพ

วิธีการ/กิจกรรม

๑. ศึกษาองค์ประกอบและเทคนิคการเทศน์มหาชาติจากวีดิทัศน์ตัวอย่าง
๒. ฝึกปฏิบัติการเทศน์มหาชาติ ๔ ภาค โดยการแบ่งกลุ่มแข่งขัน
๓. อภิปรายแลกเปลี่ยนเทคนิคการเทศน์และการประยุกต์ใช้กับสังคมยุคใหม่
๔. สนทนากับพระนักเทศน์รุ่นเก่าและรุ่นใหม่เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์การเทศน์
๕. นำเสนอแนวทางการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกศิลปะการเทศน์มหาชาติในรูปแบบที่สร้างสรรค์

สื่อการฝึกอบรม

๑. วีดิทัศน์ตัวอย่างการเทศน์มหาชาติโดยพระนักเทศน์ชั้นนำ
๒. โจทย์การฝึกเทศน์มหาชาติ ๔ ภาค
๓. เอกสารประกอบการบรรยายเทคนิคการเทศน์ยุคใหม่
๔. ตัวอย่างสื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ๆ เช่น ภาพ เสียง มัลติมีเดีย

การประเมินผล

๑. ประเมินผลงานการฝึกเทศน์มหาชาติของผู้เข้าอบรม ด้านเนื้อหา
ลีลา การใช้ภาษา ความน่าสนใจ และการสื่อสารกับผู้ฟัง
๒. ประเมินผลงานการนำเสนอแนวทางอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการ
เทศน์ ในด้านความคิดสร้างสรรค์และความเป็นไปได้
๓. สังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนและการตอบคำถาม
๔. ประเมินการเปลี่ยนแปลงของเจตคติที่มีต่อการเทศน์มหาชาติ โดย
ใช้แบบวัดเจตคติ

ใบงานเสริมความรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ "เทคนิคการเทศน์มหาชาติยุคใหม่ (บัณฑิตนักเทศน์)"

๑. แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบต่อไปนี้เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการเทศน์มหาชาติ ก่อนและหลังการเรียนรู้ในหน่วยนี้ เพื่อประเมินพัฒนาการของตนเอง (เวลา ๑๕ นาที)

๑.๑ ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบสำคัญของการเทศน์มหาชาติ

- ก. เนื้อหาสาระของเรื่อง
- ข. ลีลาการนำเสนอของผู้เทศน์
- ค. การแต่งกายของผู้เทศน์
- ง. การสื่อสารกับผู้ฟัง

๑.๒ ข้อใดเป็นเทคนิคสำคัญในการเริ่มต้นเทศน์มหาชาติ

- ก. การกล่าวคำนมัสการพระรัตนตรัย
- ข. การเล่าประวัติของผู้เทศน์
- ค. การกล่าวนำด้วยคาถาสรรเสริญพระเวสสันดร
- ง. การเกริ่นนำถึงความสำคัญของการเทศน์มหาชาติ

๑.๓ ข้อใดคือเทคนิคที่ช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหาการเทศน์ได้ง่ายขึ้น

- ก. การใช้ภาษาโบราณ
- ข. การยกอุทาหรณ์และเรื่องเล่าประกอบ
- ค. การเว้นจังหวะนานๆ ระหว่างการเทศน์
- ง. การอ่านทำนองเสนาะ

๑.๔ การสอดแทรกอารมณ์ขันในการเทศน์มหาชาติมีประโยชน์อย่างไร

- ก. ช่วยให้ผู้ฟังเพลิดเพลินและผ่อนคลาย
- ข. ทำให้เนื้อหาการเทศน์มีสีสัน
- ค. แสดงความสามารถพิเศษของผู้เทศน์
- ง. ถูกทุกข้อ

๑.๕ หากต้องเทศน์มหาชาติให้กับเด็กและเยาวชน ผู้เทศน์ควรปรับเทคนิคอย่างไร

- ก. เลือกใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ใกล้เคียงภาษาพูด
- ข. ใช้เวลาเทศน์ให้น้อยลง เนื่องจากเด็กมีสมาธิสั้น
- ค. ยกตัวอย่างและเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็ก
- ง. ถูกทุกข้อ

๑.๖ หากผู้ฟังเผลอหลับระหว่างฟังเทศน์ ผู้เทศน์ควรแก้ไขสถานการณ์อย่างไร

- ก. ปลุกไปเพราะเป็นเรื่องธรรมดา
- ข. หยุดเทศน์และปลุกให้ตื่น
- ค. เสริมจังหวะการเทศน์ให้ดังและชัดเจนขึ้น เพื่อดึงสมาธิ
- ง. สอดแทรกเรื่องตลกขบขันเพื่อให้ผู้ฟังตื่นตัว

๑.๗ ในปัจจุบัน ผู้เทศน์สามารถใช้เทคโนโลยีใดมาเสริมการเทศน์มหาชาติ

- ก. ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวบนจอ LED
- ข. แอนิเมชันสามมิติ
- ค. เสียงดนตรีประกอบการเทศน์สด
- ง. ถูกทุกข้อ

๑.๘ การใช้ภาษาถิ่นหรือภาษาท้องถิ่นในการเทศน์มหาชาติ มีข้อดีอย่างไร

- ก. ช่วยให้เข้าถึงผู้ฟังในพื้นที่ได้มากขึ้น
- ข. ทำให้เนื้อหาการเทศน์สนุกสนาน
- ค. แสดงอัตลักษณ์ของผู้เทศน์
- ง. ถูกทุกข้อ

๑.๙ ลีลาการเทศน์แบบใด ที่ช่วยให้ผู้ฟังรู้สึกผ่อนคลายและเปิดใจรับธรรมะ

- ก. เทศน์เสียงดัง ฉะฉาน
- ข. เทศน์เนิบช้า ใช้จังหวะพอเหมาะ
- ค. เทศน์ด้วยน้ำเสียงหวานท้าว
- ง. เทศน์เร็วต่อเนื่อง

๑.๑๐ ข้อใดไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการปรับประยุกต์การเทศน์ให้ทันสมัย

- ก. เพื่อดึงดูดผู้ฟังรุ่นใหม่ให้สนใจพระพุทธศาสนา
- ข. เพื่อให้เนื้อหาธรรมะเข้าใจง่ายและใกล้ตัวมากขึ้น
- ค. เพื่ออนุรักษ์รูปแบบการเทศน์ดั้งเดิมไว้ไม่ให้สูญหาย
- ง. เพื่อสร้างความเพลิดเพลินบันเทิงแก่ผู้ฟัง

๒. แบบฝึกหัดการวางโครงเรื่องเทศน์มหาชาติ

คำชี้แจง: ให้ผู้อบรมเลือกตอนใดตอนหนึ่งจากเรื่องพระเวสสันดรชาดก แล้ววางโครงเรื่องสำหรับการเทศน์ โดยระบุงค์ประกอบต่อไปนี้ให้ครบถ้วน

ชื่อตอนที่เลือกเทศน์.....

.....

.....

.....

.....

ประเด็นหลักหรือแก่นเรื่องของตอนนั้น

.....

.....

จุดประสงค์ของการเทศน์ตอนนี้

.....

.....

กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย

.....

.....

ลำดับเนื้อหาสำคัญที่จะเทศน์ (กำหนดเป็นหัวข้อย่อย ๓-๕ หัวข้อ)

.....

.....

ตัวอย่างหรือเรื่องเล่าที่จะใช้ประกอบการเทศน์ (อย่างน้อย ๒ ตัวอย่าง)

.....

.....

เทคนิคหรือวิธีการพิเศษที่จะใช้ในการเทศน์ครั้งนี้

.....

.....

วิธีการสรุปและจบการเทศน์ให้น่าประทับใจ

.....

.....

.....

.....

.....

๓. แบบประเมินตนเองด้านการพัฒนาทักษะการเทศน์มหาชาติ

คำแนะนำ: ให้ผู้เข้าอบรมประเมินตนเองในด้านต่อไปนี้ เพื่อวางแผนพัฒนาศักยภาพการเทศน์ของตนให้ดียิ่งขึ้น

๓.๑ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในพระเวสสันดรชาดก

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ ต้องปรับปรุง

๓.๒ ความเข้าใจในหลักธรรมและข้อคิดจากการเทศน์มหาชาติ

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ ต้องปรับปรุง

๓.๓ ความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวให้น่าสนใจ เข้าใจง่าย

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ ต้องปรับปรุง

๓.๔ การใช้น้ำเสียง จังหวะ ลีลา ในการเทศน์

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ ต้องปรับปรุง

๓.๕ การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังขณะเทศน์

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ ต้องปรับปรุง

๓.๖ ความคิดสร้างสรรค์ในการประยุกต์รูปแบบการเทศน์ให้ทันสมัย

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ ต้องปรับปรุง

๓.๗ ทศณคติและความเชื่อมั่นในตนเองต่อการเทศน์มหาชาติ

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ ต้องปรับปรุง

สรุปคะแนนเฉลี่ยรวม :
 ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง :
 ประเด็นที่ต้องพัฒนา :
 เป้าหมายการพัฒนา :
 แผนการฝึกฝน :

๔. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการเทศน์มหาชาติในยุคปัจจุบัน

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมเขียนข้อเสนอแนะหรือแนวคิดสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนา
 รูปแบบการเทศน์มหาชาติให้น่าสนใจ เข้ากับยุคสมัย และดึงดูดผู้ฟังรุ่นใหม่
 อย่างน้อย ๒-๓ ข้อ

๑.
๒.
๓.

โดยสรุป ใบบงานและกิจกรรมเสริมความรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ นี้ ช่วย
 ให้ผู้เข้าอบรมสามารถประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเอง ฝึกทักษะการ
 วางแผนและออกแบบการเทศน์ ตระหนักรู้ถึงศักยภาพและจุดที่ต้องพัฒนาของ
 ตนเอง ตลอดจนกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาการเทศน์ให้ทันสมัย
 อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการยกระดับตนเองไปสู่การเป็นบัณฑิตพระ
 นักเทศน์ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะการเทศน์เป็น
 กระบวนการที่ต้องอาศัยเวลา ความมุ่งมั่น และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ใบบงานนี้
 จึงเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการเดินทางบนเส้นทางแห่งการเป็นธรรมทูตที่จะช่วย
 สืบสานพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๕ เทคนิคการเทศน์มหาชาติ (๒ รูป ต่างวัย)

สาระสำคัญ

การวิเคราะห์ปุจฉาธิชฐานและธรรมาธิชฐานในพระเวสสันดรชาดก เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้าอบรมสามารถแยกแยะมิติการอ้างอิงระหว่างบุคคล (ปุจฉาธิชฐาน) กับการอ้างอิงหลักธรรม (ธรรมาธิชฐาน) ในเนื้อเรื่องได้อย่างชัดเจน โดยผ่านการวิเคราะห์ตัวละครและเหตุการณ์สำคัญ การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสองมิติ และการตีความความหมายที่แฝงอยู่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวทั้งในแง่รูปธรรม (ระดับบุคคล) และนามธรรม (ระดับหลักธรรม) สามารถเข้าถึงสาระสำคัญของพระเวสสันดรชาดกทั้งมิติโลกียะและโลกุตระ อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการตีความและถ่ายทอดคำสอนในพระพุทธศาสนาทั้งที่ปรากฏในรูปของชาดกและคัมภีร์อื่นๆได้อย่างลึกซึ้ง ตรงตามเจตนารมณ์แท้จริงของผู้แต่ง นำไปสู่การประยุกต์ใช้ธรรมะในการพัฒนาชีวิตและสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถแยกแยะการอ้างอิงสองมิติระหว่างตัวบุคคลและหลักธรรมในเรื่องเล่าทางศาสนา
๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมมนุษย์กับอุดมคติเชิงจริยธรรมในพระเวสสันดรชาดก
๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ความรู้จากการวิเคราะห์ปุจฉาธิชฐานและธรรมาธิชฐานในการตีความและถ่ายทอดสาระธรรมจากวรรณกรรมทางศาสนา

ระยะเวลา ๑๘๐ นาที

เนื้อหากิจกรรม

๑. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน
๒. การวิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานในพระเวสสันดรชาดก
๓. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและหลักธรรมในเรื่องเล่าทางศาสนา
๔. ตัวอย่างการตีความและประยุกต์ใช้หลักธรรมจากการวิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน

วิธีการ/กิจกรรม

ขั้นนำ (๒๐ นาที)

๑. วิทยากรทบทวนเนื้อหาจากกิจกรรมก่อนหน้านี้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวละคร แล้วเชื่อมโยงเข้าสู่หลักบุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน
๒. อธิบายความหมายและความสำคัญของการแยกแยะมิติบุคคลกับมิติหลักธรรมในวรรณกรรมทางพุทธศาสนา

ขั้นกิจกรรม (๑๕๐ นาที)

๑. วิทยากรบรรยายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน พร้อมยกตัวอย่างประกอบจากพระเวสสันดรชาดก
๒. แบ่งผู้เข้าอบรมออกเป็นกลุ่มย่อยตามเดิม แล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกตอนหรือเหตุการณ์จากเวสสันดรชาดก ๑ เหตุการณ์ที่สนใจ
๓. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง บทบาทตัวละคร และใจความสำคัญของตอนที่เลือก
๔. ให้วิเคราะห์เหตุการณ์ในมิติบุคลาธิษฐานว่ามีตัวละครใดบ้าง แต่ละตัวมีบุคลิก การกระทำ และเหตุผลอย่างไร และเหตุการณ์นี้สะท้อนธรรมชาติมนุษย์ในแง่มุมใด

๕. ให้วิเคราะห์เหตุการณ์ในมติธรรมาธิฐานว่าสะท้อนหลักธรรมเรื่องใดในพุทธศาสนา แต่ละตัวละครเป็นสัญลักษณ์ของแนวคิดหรือหลักธรรมใด และเหตุการณ์นี้ให้ข้อคิดเชิงธรรมะอย่างไร

๖. ให้เชื่อมโยงสองมิตินี้เข้าด้วยกันโดยอธิบายว่าการกระทำของตัวละครสะท้อนหลักธรรมใด หลักธรรมช่วยอธิบายเหตุผลเบื้องหลังพฤติกรรมตัวละครได้อย่างไร การเล่าเรื่องผสมผสานความเป็นมนุษย์กับอุดมคติทางธรรมเข้าไว้ด้วยกันอย่างไร

๗. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ เช่น การเขียนบทความ การวาดภาพความเชื่อมโยง การแสดงบทบาทสมมติ พร้อมอภิปรายแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้น

ขั้นสรุป (๑๐ นาที)

๑. วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการอภิปรายของทุกกลุ่ม เน้นย้ำการมองตัวละครและเหตุการณ์ทั้งมิติรูปธรรม (บุคคลิฐาน) และนามธรรม (ธรรมาธิฐาน)

๒. ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการวิเคราะห์บุคลิฐานและธรรมาธิฐานในการทำความเข้าใจเรื่องเล่าทางศาสนาและนำไปประยุกต์ใช้

สื่อการฝึกอบรบ

๑. สไลด์และเอกสารประกอบการบรรยายเรื่องบุคลิฐานและธรรมาธิฐาน

๒. ตัวอย่างบทความหรือบทวิเคราะห์วรรณกรรมที่ใช้การตีความแบบบุคลิฐานและธรรมาธิฐาน

๓. ใบงานแบบฟอร์มวิเคราะห์บุคลิฐานและธรรมาธิฐานในพระเวสสันดรชาดก

การประเมินผล

๑. ประเมินจากการนำเสนอผลงานวิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานของแต่ละกลุ่ม โดยดูความถูกต้องของการตีความ ความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างสองมิติ และการประยุกต์ใช้เป็นหลัก

๒. สังเกตการอภิปรายแลกเปลี่ยนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม

๓. ตรวจสอบงานการวิเคราะห์บุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานของแต่ละกลุ่ม

ใบงานกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๕ เทคนิคการเทศน์มหาชาติ (๒ รูป ต่างวัย)

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมศึกษาเทคนิคการเทศน์มหาชาติจากวีดิทัศน์ตัวอย่างการเทศน์ของพระนักเทศน์ ๒ รูป ได้แก่

๑. พระ...

๒. พระ...

แล้วสรุปองค์ความรู้ ดังนี้

ตอนที่ ๑ องค์ประกอบของการเทศน์มหาชาติ

ให้ผู้เข้าอบรมวิเคราะห์องค์ประกอบหลักของการเทศน์มหาชาติจากการเทศน์ของพระทั้งสองรูป แล้วสรุปพร้อมยกตัวอย่าง ใน ๕ ด้านต่อไปนี้

๑. การใช้ภาษา (บาลี-ไทย, ความไพเราะ, การเล่นคำ)

๒. การลำดับเรื่อง (การเกริ่นนำ, การดำเนินเรื่อง, การสรุปเรื่อง)

๓. การใช้น้ำเสียง (ระดับเสียง, จังหวะ, ลีลา, อารมณ์)

๔. การปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง (การทักทาย, การถามตอบ, การเล่าเรื่อง
ตลก)

๕. การใช้ท่าทางและการแสดงออกทางสีหน้า

ตอนที่ ๒ เปรียบเทียบเทคนิคการเทศน์ของพระนักเทศน์ทั้งสอง

หลังจากวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง ๕ ด้านข้างต้นแล้ว ให้ผู้เข้าอบรมเปรียบเทียบเทคนิคการเทศน์ของพระนักเทศน์ทั้งสองรูปในประเด็นต่อไปนี้ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

๑. ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของเทคนิคการเทศน์

๒. ลักษณะเฉพาะของการเทศน์ ที่อาจเกิดจากความแตกต่างด้านบุคลิกภาพ ประสบการณ์ หรือยุคสมัย

๓. เทคนิคที่ชอบและประทับใจมากที่สุด พร้อมเหตุผล

ตอนที่ ๓ การประยุกต์เทคนิคการเทศน์มหาชาติในยุคปัจจุบัน

จากการเรียนรู้เทคนิคการเทศน์มหาชาติจากพระนักเทศน์รุ่นเก่าและรุ่นกลาง ให้ผู้เข้าอบรมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

๑. เทคนิคใดบ้างที่ยังเหมาะสมนำมาใช้ในการเทศน์ยุคปัจจุบัน เพราะเหตุใด

๒. เทคนิคใดบ้างที่ควรปรับให้เข้ากับบริบทปัจจุบัน อย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ฟังยุคใหม่

๓. เทคนิคใหม่ๆ ที่อยากเสนอให้นำมาใช้ในการเทศน์เพิ่มเติมมีอะไรบ้าง และจะนำมาใช้อย่างไร

๔. แนวคิดในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการเทศน์มหาชาติ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ

ตอนที่ ๔ ถอดบทเรียนจากการเรียนรู้เทคนิคการเทศน์มหาชาติ

ให้ผู้เข้าอบรมถอดบทเรียนที่ได้จากการศึกษาเทคนิคการเทศน์มหาชาติ โดยพระนักเทศน์ ๒ รูปนี้ ในประเด็นต่อไปนี้

๑. สิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเทศน์ ทั้งในระดับองค์ประกอบเทคนิคเฉพาะตัว และการประยุกต์ใช้

๒. ข้อคิดและมุมมองที่ได้จากการเปรียบเทียบลีลาการเทศน์ของพระนักเทศน์ต่างวัย ต่างยุคสมัย

๓. แนวทางการพัฒนาทักษะการเทศน์ของตนเองต่อจากนี้ มีอะไรบ้าง และจะฝึกฝนอย่างไร

๔. สิ่งที่จะนำไปใช้เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการเทศน์มหาชาติในอนาคต

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๖ เทศน์มหาชาติ ๔ ภาค (แบ่งกลุ่มแข่งขัน)

คำชี้แจง

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกทักษะการเทศน์มหาชาติด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ในกิจกรรมนี้จะแบ่งผู้เข้าอบรมออกเป็น ๔ กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะได้ฝึกเทศน์ตอนต่างๆ ในพระเวสสันดรชาดก ดังนี้

- กลุ่มที่ ๑ เทศน์ภาคกัณฑ์หิมพานต์ (ตอนเริ่มเรื่อง - ชูชกเข้าเฝ้าพระเวสสันดร)
- กลุ่มที่ ๒ เทศน์ภาควนปเวศน์ (ตอนพระเวสสันดรเสด็จออกจากเมือง - ชูชกแอบดูความเป็นอยู่ของพระเวสสันดร)
- กลุ่มที่ ๓ เทศน์ภาคจุลพน (ตอนชูชกขอพระกัณหาและพระขालี - พระเวสสันดรทรงบริจาคช้างปัจจัยนาเคนทร์)
- กลุ่มที่ ๔ เทศน์ภาคมหาพน (ตอนพระเวสสันดรทรงบำเพ็ญทานบารมีครบทศบารมี - จบเรื่อง)

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๕-๗ คน โดยละกันระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์เทศน์กับผู้ที่ยังไม่เคยเทศน์มาก่อน
๒. แต่ละกลุ่มจับสลากเลือกภาคที่จะต้องเทศน์ และร่วมกันศึกษาเนื้อเรื่องในตอนนั้นให้ละเอียด โดยอาจแบ่งย่อยให้สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบคนละส่วน

๓. ภายในกลุ่มช่วยกันระดมสมองและวางแผนการเทศน์ ตั้งแต่การเลือกประเด็นหลักที่จะเน้นย้ำ การลำดับลำดับเนื้อหา เทคนิคและลูกเล่นที่จะใช้ รวมถึงการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน

๔. แต่ละคนเตรียมบทเทศน์ในส่วนที่ตนรับผิดชอบ โดยใช้เวลาประมาณ ๒๐-๓๐ นาที แล้วกลับมาซ้อมเทศน์ร่วมกันอีกครั้ง ปรับแก้ให้เนื้อหาเชื่อมโยงกันได้อย่างราบรื่น น่าสนใจ

๕. เมื่อถึงเวลาแข่งขัน แต่ละกลุ่มผลัดกันออกมาเทศน์หน้าชั้น ตามลำดับภาคที่จับสลากได้ โดยใช้เวลากลุ่มละไม่เกิน ๒๐ นาที

๖. เปิดโอกาสให้เพื่อนกลุ่มอื่นซักถามและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม หลังจากจบการเทศน์แต่ละกลุ่ม

๗. วิทยากรประเมินผลการเทศน์ของแต่ละกลุ่ม ให้ข้อสังเกต ชี้จุดเด่น จุดด้อย และแนะนำแนวทางพัฒนาทักษะการเทศน์ให้ดียิ่งขึ้น

๘. หลังจบการแข่งขัน ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาสะท้อนความรู้สึก บอกเล่าความยากง่ายในการเทศน์ รวมถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม

สื่อและอุปกรณ์

๑. หนังสือพระเวสสันดรชาดก ฉบับสำนักพิมพ์วัชรินทร์ จำนวน ๔ เล่ม
๒. กระดาษ ปากกา สมุดบันทึก สำหรับเตรียมบทเทศน์
๓. พระโมโครโฟน จำนวน ๑ อัน
๔. นาฬิกาจับเวลา กริ่งหรือระฆัง สำหรับควบคุมเวลาแข่งขัน

การวัดและประเมินผล

๑. สังเกตการมีส่วนร่วมในการระดมสมอง การเตรียมบท และการซ้อมเทศน์ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม

๒. ประเมินความสามารถในการเทศน์จริงของแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาจากเนื้อหา การใช้ภาษา น้ำเสียง อารมณ์ขัน การแต่งกาย ฯลฯ ตามแบบประเมินทักษะการเทศน์

๓. พิจารณาผลงานในภาพรวมของกลุ่ม ทั้งความเชื่อมโยงของเนื้อหา การแบ่งบทบาทหน้าที่ ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม

๔. พิจารณาสะท้อนความรู้สึกละเอียดและบทเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม

ผ่านการฝึกเทศน์จริงในกิจกรรมนี้ ผู้เข้าอบรมจะได้ทดลองนำความรู้และเทคนิคการเทศน์ที่ได้เรียนรู้มาใช้ โดยเริ่มจากการระดมความคิด วางแผน และเตรียมการร่วมกันเป็นทีม การได้ลงมือเทศน์จริงและเปิดรับฟังความเห็นจากเพื่อนและวิทยากร จะช่วยให้ค้นพบศักยภาพและจุดที่ต้องพัฒนาของตนเอง เกิดแรงกระตุ้นให้อยากฝึกฝนทักษะการเทศน์ให้เชี่ยวชาญยิ่งขึ้น และการได้เห็นลีลาการเทศน์ที่หลากหลายจากเพื่อนต่างกลุ่ม จะช่วยจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ในการต่อยอดพัฒนาการเทศน์ในแบบฉบับของตัวเองต่อไปในอนาคต

ใบงานกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๖ เทศน์มหาชาติ ๔ ภาค (แบ่งกลุ่มแข่งขัน)

คำชี้แจง

ใบงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเทศน์มหาชาติ ๔ ภาค (แบ่งกลุ่มแข่งขัน) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เตรียมความพร้อมก่อนขึ้นเทศน์จริง เรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นทีม และประเมินศักยภาพการเทศน์ของตนเองหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม เพื่อวางแผนพัฒนาตนเองต่อไป โปรดทำตามขั้นตอนในใบงานโดยละเอียด เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดจากการฝึกปฏิบัติ

ตอนที่ ๑ การวิเคราะห์เนื้อเรื่อง

เมื่อทราบภาคที่กลุ่มของท่านต้องรับผิดชอบแล้ว ให้ร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาตอนนั้น แล้วสรุปใจความสำคัญ ดังนี้

๑. โครงเรื่อง (แนวคิดหลัก, เหตุการณ์สำคัญ, ความขัดแย้ง/ปมปัญหา, การแก้ปัญหา)

๒. ตัวละครหลักและบทบาท (ใครทำอะไร มีความสำคัญอย่างไร)

๓. ฉากหรือสถานที่สำคัญ (เกิดเหตุการณ์อะไร สะท้อนบรรยากาศ/อารมณ์อย่างไร)

๔. ข้อคิดหรือหลักธรรมที่โดดเด่นในตอนนี้ (ยกตัวอย่างประกอบ)

๕. ประเด็น/แง่มุมที่น่าสนใจ ซึ่งอยากให้ผู้ฟังได้ข้อคิด (ความรัก, ความเสียสละ, ความกตัญญู ฯลฯ)

ตอนที่ ๒ การวางแผนการเทศน์

หลังจากเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างถ่องแท้แล้ว ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันระดมความคิดวางแผนการเทศน์ โดยกำหนดสิ่งต่อไปนี้

๑. ประเด็นหลักหรืออิมที่จะเน้นย้ำในการเทศน์ครั้งนี้ (เลือกมา ๑-๒ ประเด็น)
๒. ลำดับการเล่าเรื่องและการเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างผู้เทศน์แต่ละคน
๓. ลูกเล่นหรือเทคนิคพิเศษที่จะใช้เพื่อสร้างสีสันในการเทศน์ (เล่าเรื่องตลก, ร้องเพลง, เล่นมุข ฯลฯ)
๔. บทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน (ใครเทศน์ส่วนใด รับผิดชอบลูกเล่นอะไร ใครจะสรุปและจบการเทศน์)
๕. แผนสำรองหากเกิดเหตุไม่คาดฝัน (เวลาไม่พอ, เนื้อหาไม่ต่อเนื่อง, มีคนแทรกมุข ฯลฯ)

ตอนที่ ๓ การเตรียมบทเทศน์ส่วนบุคคล

เมื่อแบ่งหน้าที่กันเรียบร้อยแล้ว ให้สมาชิกแต่ละคนเขียนบทเทศน์ในส่วนของตน ซึ่งควรมีองค์ประกอบต่อไปนี้

๑. คำเริ่มต้น/คำทักทายผู้ฟัง
๒. เนื้อเรื่องที่จะเทศน์ (เลือกเฉพาะประเด็นสำคัญๆ ไม่ต้องละเอียดมาก)
๓. ข้อคิดหรือคำสอนที่สอดแทรกระหว่างการเล่าเรื่อง (ควรเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน)
๔. ลูกเล่น มุขตลก เพลง หรือเทคนิคที่จะใช้ประกอบการเทศน์
๕. คำสรุปหรือคำลงท้าย (เพื่อเชื่อมต่อให้ผู้เทศน์คนต่อไป)

ตอนที่ ๔ การซ้อมใหญ่ร่วมกัน

เมื่อทุกคนเตรียมบทเทศน์ส่วนตัวเสร็จแล้ว ให้กลับมารวมกลุ่มและซ้อมเทศน์พร้อมกัน โดยสลับกันเทศน์ตามลำดับที่กำหนดไว้ (ควรจับเวลาด้วย) หลังจากนั้นให้ร่วมกันพิจารณา ดังนี้

๑. ความเชื่อมโยงและความต่อเนื่องของเนื้อหา (มีตรงไหนติดขัดไหม เรียงลำดับแล้วเข้าใจง่ายหรือไม่)

๒. ความพอดีของเวลา (แต่ละคนใช้เวลาเทศน์เท่าไร เมื่อรวมกันแล้วอยู่ในกรอบเวลาที่กำหนดหรือไม่)

๓. ลูกเล่นหรือเทคนิคพิเศษ (ใช้ได้ผลดีแค่ไหน สอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่ ควรปรับอะไรเพิ่มเติมอีกไหม)

๔. บุคลิก สีตา น้ำเสียง และภาษากาย ของผู้เทศน์แต่ละคน (ดูเป็นธรรมชาติ น่าสนใจ เหมาะสมกับเนื้อหาหรือไม่)

๕. จุดแข็งจุดอ่อน และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขในการเทศน์ครั้งนี้
หลังจากซ้อมและปรึกษากันจนพอใจแล้ว ก็ถึงเวลาจริงที่ต้องขึ้นเทศน์หน้าชั้นให้เพื่อนๆ ฟัง ขอให้ทุกท่านตั้งใจเทศน์ให้ดีที่สุด มีสติ มีสมาธิ และมีความมั่นใจ แม้อาจจะยังไม่สมบูรณ์แบบนัก แต่หากได้ลงมือทำด้วยความตั้งใจแล้ว ก็ถือว่าประสบความสำเร็จและเติบโตขึ้นอีกขั้นแล้ว

ตอนที่ ๕ การประเมินตนเองหลังการเทศน์

หลังจบการแข่งขัน ขอให้สมาชิกแต่ละคนประเมินตนเองตามหัวข้อต่อไปนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการเทศน์ของตนต่อไป

๑. จุดแข็งในการเทศน์ครั้งนี้มีอะไรบ้าง

๒. จุดที่ยังต้องพัฒนาและปรับปรุงมีอะไรบ้าง (เนื้อหา, วิธีการเล่าเรื่อง, น้ำเสียง, ภาษากาย ฯลฯ)

๓. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากเพื่อนร่วมกลุ่ม ทั้งจุดเด่นที่อยากนำมาปรับใช้ และสิ่งที่ยังทำได้ดีกว่า

๔. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่ได้รับจากวิทยากรและเพื่อนๆ มีอะไรบ้าง จะนำไปปรับใช้อย่างไร

๕. ความรู้สึกโดยรวมต่อการเทศน์ในครั้งนี้ และแรงบันดาลใจที่อยากฝึกเทศน์ต่อ

๑๑. หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง “เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจ (บัณฑิตนักสร้างแรงบันดาลใจ)”

สาระสำคัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ "เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจ (บัณฑิตนักสร้างแรงบันดาลใจ)" มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสร้างแรงบันดาลใจของผู้เข้าอบรมให้สามารถจุดประกายความคิดและกระตุ้นพลังใจของผู้ฟังผ่านการเทศน์มหาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการเรียนรู้หลักการและเทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจตามแนวพุทธจิตวิทยา เช่น การใช้โยนิโสมนสิการ การเลือกใช้ตัวอย่างและเรื่องเล่าที่สร้างแรงบันดาลใจ การออกแบบกิจกรรมและสื่อการเทศน์ให้โดนใจผู้ฟังยุคใหม่ รวมถึงเทคนิคการสร้างสรรค์เนื้อหาการเทศน์ที่ทันสมัย สอดคล้องกับความสนใจของคนรุ่นใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการเทศน์มหาชาติได้อย่างสร้างสรรค์ โดนใจ และสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ฟังได้จริง นำไปสู่การเกิดศรัทธา ปัญญา และกำลังใจในการดำเนินชีวิตและพัฒนาสังคมตามแนวทางพระพุทธศาสนา อันจะนำพาสังคมไปสู่ความสงบสุข เจริญรุ่งเรือง และยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและเทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจตามแนวพุทธจิตวิทยา
๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจผ่านการออกแบบกิจกรรมและสื่อการเทศน์ที่เหมาะสมกับผู้ฟังยุคใหม่
๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาการเทศน์ที่ทันสมัย น่าสนใจ และสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะเวลา ๑๘๐ นาที

เนื้อหา

๑. พุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ เช่น โยนิโสมนสิการ อิทธิบาท ๔
๒. เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจผ่านการยกตัวอย่างและการเล่าเรื่องประกอบการเทศน์
๓. การออกแบบกิจกรรมและเลือกสื่อการเทศน์ให้เหมาะสมกับผู้ฟังยุคใหม่
๔. เทคนิคการสร้างสรรค์เนื้อหาการเทศน์ที่ทันสมัย สอดคล้องกับความสนใจของคนรุ่นใหม่
๕. การเลือกช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อขยายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการ/กิจกรรม

๑. บรรยายหลักการสร้างแรงบันดาลใจตามแนวพุทธจิตวิทยาโดยพระวิทยากร
๒. ยกตัวอย่างเรื่องราวจากพระเวสสันดรชาดกที่สร้างแรงบันดาลใจ
๓. ฝึกปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมและสื่อการเทศน์ที่สร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ฟังยุคใหม่
๔. อภิปรายกลุ่มเพื่อระดมสมองหาแนวทางการสร้างสรรค์เนื้อหาการเทศน์ที่ทันสมัยและน่าสนใจ
๕. นำเสนอแนวคิดในการเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแผ่ธรรมะอย่างกว้างขวาง

สื่อการฝึกอบรม

๑. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องพุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ
๒. ตัวอย่างเรื่องเล่าที่สร้างแรงบันดาลใจ เช่น วิถีทัศน์ สื่อมัลติมีเดีย
๓. ใบงานออกแบบกิจกรรมและสื่อการเทศน์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
๔. ตัวอย่างเนื้อหาการเทศน์ที่ทันสมัยและน่าสนใจ เช่น Infographic, Motion Graphic

การประเมินผล

๑. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างแรงบันดาลใจตามแนวพุทธจิตวิทยา
๒. ประเมินชิ้นงานออกแบบกิจกรรมและสื่อการเทศน์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
๓. สังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มและการระดมความคิด
๔. ประเมินแนวคิดในการเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะ

ใบงานเสริมความรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ “เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจ (บัณฑิตนักสร้างแรงบันดาลใจ)”

ใบงานเสริมความรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ มี ๕ ใบงานคือ

๑. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ
๒. ใบงานวิเคราะห์กรณีศึกษาเรื่องเล่าที่สร้างแรงบันดาลใจจากพระไตรปิฎก
๓. แบบฝึกหัดการออกแบบกิจกรรมและสื่อการเทศน์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
๔. ใบงานระดมสมองเพื่อหาแนวทางสร้างสรรค์เนื้อหาการเทศน์ที่ทันสมัยและน่าสนใจ
๕. แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับการเผยแพร่ธรรมะในยุคปัจจุบัน

แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมตอบคำถามต่อไปนี้โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่างที่ตรงกับความจริงมากที่สุด

๑. ข้อใดกล่าวถึงเป้าหมายสำคัญของการสร้างแรงบันดาลใจตามแนวพุทธจิตวิทยาได้ถูกต้อง

- ก. เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกและเพลิดเพลิน
- ข. เพื่อปลูกศรัทธาและส่งเสริมกำลังใจในการทำความดี
- ค. เพื่อรณรงค์ให้ผู้ฟังปฏิบัติตามศีล ๕ อย่างเคร่งครัด
- ง. เพื่อให้ผู้ฟังตัดสินใจบวชและออกบวชได้มากขึ้น

๒. ข้อใดคือความหมายของโยนิโสมนสิการ

- ก. การใช้เหตุผลเชิงตรรกะอย่างเป็นระบบ
- ข. การคิดแบบแยกคายเพื่อให้เข้าถึงความจริง
- ค. การทำสมาธิเพื่อให้จิตใจสงบนิ่ง
- ง. การระลึกถึงบุญกุศลที่ทำมาในอดีต

๓. หลักอิทธิบาท ๔ ข้อใดเกี่ยวข้องกับการมีใจรักในสิ่งที่ทำ

- ก. ฉันทะ
- ข. วิริยะ
- ค. จิตตะ
- ง. วิมังสา

๔. ข้อใดคือลักษณะของเรื่องเล่าที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจ

- ก. มีเนื้อหาสนุกสนานและตลกขบขัน

- ข. เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา
- ค. สะท้อนการเอาชนะอุปสรรคและความสำเร็จของตัวละคร
- ง. ถูกทุกข้อ

- ๕. สื่อประเภทใดที่มีพลังในการสร้างแรงบันดาลใจได้สูง
- ก. อินโฟกราฟิกแสดงสถิติการทำบุญของคนไทย
- ข. ข่าวอาชญากรรมและภัยพิบัติทางธรรมชาติ
- ค. วิดีทัศน์เรื่องราวชีวิตของผู้ที่ประสบความสำเร็จทางธรรม
- ง. เอกสารประกอบการบรรยายเชิงวิชาการเกี่ยวกับหลักธรรม

เฉลย: ข, ข, ก, ค, ค

แบบทดสอบชุดนี้ประเมินความเข้าใจของผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับหลักการสร้างแรงบันดาลใจตามแนวพุทธจิตวิทยา โดยเน้นแนวคิดเรื่องการคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลักอิทธิบาท ๔ ลักษณะของเรื่องราวและสื่อที่สร้างแรงบันดาลใจได้ดี ซึ่งล้วนเป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยให้บัณฑิตพระนักเทศน์สามารถสร้างสรรค์บทเทศน์มหาชาติที่โดนใจและกระตุ้นกำลังใจของผู้ฟังให้ตั้งมั่นในการทำมาตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา อันจะนำพาชีวิตและสังคมไปสู่ความสงบสุขอย่างแท้จริงตามเป้าหมายของการเผยแผ่พุทธธรรม

ใบงานวิเคราะห์กรณีศึกษาเรื่องเล่าที่สร้างแรงบันดาลใจ จากพระไตรปิฎก

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน แล้วร่วมกันศึกษาวิเคราะห์เรื่องเล่าที่สร้างแรงบันดาลใจจากพระไตรปิฎก ตามขั้นตอนดังนี้

๑. เลือกเรื่องเล่าจากพระไตรปิฎกที่กลุ่มสนใจ ๑ เรื่อง เช่น เรื่องพระเจ้าอโศกมหาราช เรื่องนางปฐาจารา เป็นต้น

๒. ศึกษารายละเอียดของเรื่อง บันทึกประเด็นสำคัญ ได้แก่ แก่นเรื่อง ตัวละคร ความขัดแย้ง การแก้ไขปัญหา และผลสรุปของเรื่อง

๓. วิเคราะห์จุดเด่นของเรื่องที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจ เช่น - คุณลักษณะของตัวละครที่น่าชื่นชมและเป็นแบบอย่างที่ดี - การฟันฝ่าอุปสรรคและความท้าทายของตัวละคร - การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นของตัวละคร - ข้อคิดคติธรรมที่ได้จากเรื่องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

๔. อภิปรายแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งประทับใจ และแนวทางการนำข้อคิดจากเรื่องไปใช้ในการดำเนินชีวิต

๕. นำเสนอผลการวิเคราะห์หน้าชั้น โดยเน้นการถ่ายทอดจุดเด่นของเรื่องที่สร้างแรงบันดาลใจ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

๖. รับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนต่างกลุ่ม เพื่อเปิดมุมมองที่หลากหลาย และได้แง่คิดเพิ่มเติม

๗. สรุปบทเรียนที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องเล่า และแนวทางการนำมาประยุกต์ใช้ในการเทศน์มหาชาติเพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ฟัง

ตัวอย่างตารางวิเคราะห์เรื่องเล่า ชื่อเรื่อง:

แก่นเรื่อง ตัวละครหลัก ความขัดแย้ง/ปัญหา

การแก้ไขปัญหา ผลสรุป/ข้อคิดจากเรื่อง

จุดเด่นของเรื่องที่สร้างแรงบันดาลใจ

๑.

๒.

๓.

แนวทางการประยุกต์ใช้ข้อคิดจากเรื่องในการดำเนินชีวิต

.....

.....

.....

แนวทางการนำไปใช้ในการเทศน์มหาชาติเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ

.....

.....

.....

ผ่านการศึกษาวิเคราะห์เรื่องเล่าจากพระไตรปิฎก ผู้เข้าอบรมจะได้เรียนรู้เทคนิคการใช้เรื่องราวเป็นสื่อในการตลใจผู้ฟังให้เกิดศรัทธาและมุ่งมั่นในการทำความดี โดยเน้นการหยิบยกจุดเด่นที่เป็นแบบอย่างทางธรรม สอดแทรกข้อคิดคติธรรมที่เป็นประโยชน์ และแสดงให้เห็นผลของการนำธรรมะไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการยกระดับการเทศน์มหาชาติให้มีพลังปลุกใจ สร้างความศรัทธา และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิตของผู้ฟังได้อย่างแท้จริง

แบบฝึกหัดการออกแบบกิจกรรมและสื่อการเทศน์ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน แล้วร่วมกันออกแบบกิจกรรมและสื่อการเทศน์มหาชาติที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ฟัง ตามขั้นตอนดังนี้

๑. ระดมสมองภายในกลุ่มเพื่อหาแนวคิดการจัดกิจกรรมประกอบการเทศน์มหาชาติ โดยให้มৌงค์ประกอบดังนี้ - ชื่อกิจกรรม - วัตถุประสงค์ของกิจกรรม - ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม - สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม - ผลที่คาดว่าจะได้รับ (เน้นในเรื่องการสร้างแรงบันดาลใจ)

๒. ออกแบบสื่อที่จะใช้ประกอบการเทศน์มหาชาติเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ ได้แก่ - คลิปวิดีโอเรื่องราวที่สร้างแรงบันดาลใจ ความยาว ๒-๓ นาที - อินโฟกราฟิกหรือโปสเตอร์แสดงข้อคิดคติธรรมจากเรื่องพระเวสสันดรชาดก - เพลงหรือบทกวีที่มีเนื้อหาปลุกใจ เกี่ยวข้องกับการเสียสละและทำความดี

๓. เขียนบรรยายแนวคิด รูปแบบ เนื้อหา และวิธีการใช้สื่อแต่ละชิ้นในการเทศน์

๔. นำเสนอผลงานการออกแบบกิจกรรมและสื่อการเทศน์หน้าชั้น พร้อมสาธิตวิธีการใช้จริง

๕. รับฟังความคิดเห็น คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงผลงานจากวิทยากรและเพื่อนร่วมชั้น

๖. สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม และแนวทางการนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

ตัวอย่างแบบฟอร์มการออกแบบกิจกรรม

ชื่อกิจกรรม:

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑.

๒.

๓.

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑.

๒.

๓.

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม

๑.

๒.

๓.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ)

.....

.....

.....

ใบงานนี้ช่วยให้ผู้เข้าอบรมเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบกิจกรรมและสื่อเพื่อการเทศน์มหาชาติ ที่เน้นให้เกิดพลังบันดาลใจแก่ผู้ฟัง ทั้งกิจกรรมที่ทำให้เกิดความประทับใจ สนุกสนาน และได้ข้อคิดนำไปปรับใช้ สื่อที่ช่วยให้เนื้อหาน่าสนใจ เข้าใจง่าย และจุดประกายใจให้อยากทำความดี ซึ่งหากได้นำเสนอแนวคิดเหล่านี้แลกเปลี่ยนกัน ก็จะช่วยให้เกิดการต่อยอดพัฒนารูปแบบการเทศน์มหาชาติในยุคใหม่ ที่สามารถเข้าถึงผู้ฟังและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางใจได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันเป็นเป้าหมายสูงสุดในการสืบทอดพุทธศาสนาผ่านมหากาพย์ทางปัญญาอย่างมหาเวสสันดรชาดกนี้

ใบงานระดมสมองเพื่อหาแนวทางสร้างสรรค์เนื้อหาการเทศน์ ที่ทันสมัยและน่าสนใจ

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๘-๑๐ คน จากนั้นร่วมกันระดมสมองเพื่อหาแนวทางการสร้างสรรค์เนื้อหาการเทศน์มหาชาติให้ทันสมัย น่าสนใจ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟังในปัจจุบัน โดยใช้เทคนิค Mind Mapping ดังนี้

๑. วาดวงกลมตรงกลางกระดาษ เขียนหัวข้อหลักว่า "เนื้อหาการเทศน์มหาชาติยุคใหม่"

๒. ให้สมาชิกแต่ละคนช่วยกันเสนอไอเดียหรือแนวคิดในการสร้างสรรค์เนื้อหาการเทศน์ โดยเขียนเป็นคำสำคัญลงบนกิ่งก้านที่แตกแขนงออกมาจากวงกลมใหญ่ เช่น

- การประยุกต์เนื้อหาให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัจจุบัน
- การยกตัวอย่างที่เป็นกรณีศึกษาจริงที่ผู้ฟังสามารถเชื่อมโยงกับตนเองได้

- การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ทันสมัย โดนใจวัยรุ่น
- การแทรกอารมณ์ขัน มุขตลก เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกเพลิดเพลิน
- การใช้สื่อผสม เช่น ภาพ เสียง วิดีโอ ประกอบการเทศน์
- การเชื่อมโยงหลักธรรมกับศาสตร์สมัยใหม่ เช่น จิตวิทยา วิทยาศาสตร์

- การเพิ่มช่องทางการรับชมทางออนไลน์ เช่น Facebook, YouTube

๓. ช่วยกันอภิปรายและขยายความแนวคิดแต่ละข้อ ยกตัวอย่างวิธีการนำไปใช้ เขียนเป็น Sub-branch ย่อยลงไป

๔. หลังจากระดมไอเดียจนครบทุกด้านแล้ว ให้ช่วยกันเลือก ๓-๕ ไอเดียที่กลุ่มเห็นว่ามีความเป็นไปได้และน่าสนใจที่สุด เขียนลงอมโนวงกลม

๕. นำเสนอ Mind Map ของกลุ่มหน้าชั้น พร้อมอธิบายแนวคิดสำคัญ และยกตัวอย่างวิธีการปฏิบัติ

๖. รับฟังคำถาม ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากเพื่อนต่าง กลุ่มและวิทยากร

๗. สรุปบทเรียนและประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้ พร้อมบอกเล่า แนวทางที่จะนำไปปรับใช้ในการเทศน์จริง

การระดมสมองเพื่อหาแนวทางปรับการเทศน์มหาชาติให้ทันยุคสมัยนี้ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการผลิตบัณฑิตพระนักเทศน์รุ่นใหม่ ที่สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอเนื้อหาธรรมะที่โดนใจ เข้ากับความสนใจและพฤติกรรมของผู้ฟังในปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้การสืบทอดศาสนธรรมผ่านการเทศน์ มหาชาตินี้ยังคงความทรงพลังและตอบโจทย์สังคมไทยได้อย่างไม่มีวันเสื่อม คลาย การได้แลกเปลี่ยนมุมมอง เสริมไอเดียซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างผู้เข้า อบรมด้วยกันเองและกับวิทยากรผู้มีประสบการณ์ จะช่วยจุดประกายความคิด และเปิดโลกทัศน์ใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นมากมาย นำไปสู่การคิดค้นนวัตกรรมการ เผยแพร่ธรรมะในรูปแบบที่หลากหลายต่อไป เพื่อร่วมกันธำรงรักษา พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมั่นคง และยั่งยืน

แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับ การเผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน

คำชี้แจง: ขอความร่วมมือจากท่านในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับการเผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนารูปแบบและวิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงประชาชนอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

๑. ช่องทางใดที่ท่านคิดว่าเหมาะสมที่สุดในการเผยแผ่ธรรมะในปัจจุบัน (เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ การเทศน์ตามวัดหรืองานบุญต่างๆ
- ☐ รายการธรรมะทางโทรทัศน์
- ☐ รายการธรรมะทางวิทยุ
- ☐ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ นิตยสาร
- ☐ เว็บไซต์ หรือเพจเฟซบุ๊กเกี่ยวกับธรรมะ
- ☐ แอปพลิเคชันธรรมะบนสมาร์ตโฟน
- ☐ พอดแคสต์ธรรมะ
- ☐ ยูทูบหรือช่องทางวิดีโอออนไลน์
- ☐ การบรรยายธรรมตามสถานที่ต่างๆ เช่น สถานศึกษา ที่ทำงาน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

๒. ปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ท่านเลือกรับชมหรือรับฟังธรรมะผ่านช่องทางข้างต้น (เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ความสะดวกในการเข้าถึง สามารถรับชมหรือรับฟังได้ทุกที่ทุกเวลา
- ☐ มีเนื้อหาธรรมะที่หลากหลาย ครอบคลุมทุกประเด็นที่สนใจ

[] วิทยาการหรือผู้นำเสนอมีชื่อเสียง ความรู้ความสามารถ และเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ

[] รูปแบบและเทคนิคการนำเสนอมีความทันสมัย ใช้ภาษาเข้าใจง่าย เหมาะกับคนรุ่นใหม่

[] มีการใช้สื่อประกอบที่หลากหลาย เช่น ภาพ วิดีโอ เกม เพลง ช่วยให้น่าติดตาม

[] มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม เช่น การถาม-ตอบ การแชร์ประสบการณ์

[] อื่นๆ (โปรดระบุ)

๓. ท่านคิดว่าอะไรคือสิ่งที่ทำลายหรือเป็นอุปสรรคต่อการเผยแผ่ธรรมะในสังคมไทยปัจจุบัน (เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

[] ขาดผู้นำเสนอธรรมะที่มีความสามารถ เข้าใจภาษาและจิตใจของคนรุ่นใหม่

[] เนื้อหาธรรมะที่นำเสนอไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือปัญหาในปัจจุบัน

[] รูปแบบการนำเสนอยังไม่ดึงดูดใจ น่าเบื่อ ขาดความแปลกใหม่

[] ขาดการประชาสัมพันธ์หรือส่งเสริมให้เกิดกระแสความนิยมในสังคมวงกว้าง

[] ทศนคติของคนรุ่นใหม่ที่มองว่าการฟังธรรมเป็นเรื่องของผู้สูงอายุ ไม่เกี่ยวข้องกับตน

[] อื่นๆ (โปรดระบุ)

๔. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาช่องทางและรูปแบบการเผยแผ่ธรรมะในยุคดิจิทัล เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้รับสารยุคใหม่

.....

.....

.....

แบบสำรวจความคิดเห็นนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทัศนคติ พฤติกรรม ความต้องการ และข้อเสนอแนะของกลุ่มเป้าหมายในการรับชมหรือรับฟังธรรมะผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับพระนักเทศน์ในการวางแผนและปรับกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ทันท่วงทีทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล การได้รู้ว่าผู้ฟังชื่นชอบและคาดหวังรูปแบบการนำเสนอแบบใด จะช่วยให้สามารถออกแบบสื่อธรรมะให้โดนใจและตรงความต้องการได้มากขึ้น ในขณะเดียวกัน การเข้าใจถึงอุปสรรคและความท้าทายที่มีอยู่ ก็จะช่วยหาทางแก้ไขหรือปรับตัวได้ทันท่วงที การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างนักเทศน์รุ่นเก๋ารุ่นใหม่ ผสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสำรวจกลุ่มผู้ฟังจะนำไปสู่การกำหนดทิศทางและแผนปฏิบัติการในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการเผยแผ่ธรรมะที่ยั่งยืน เท้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก และตอบโจทย์ความต้องการทางจิตวิญญาณของประชาชนในทุกมิติ เพื่อร่วมกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงามและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของปวงชนสืบไป

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๗ พุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ

สาระสำคัญ

การสร้างแรงบันดาลใจถือเป็นหัวใจสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงจิตใจของผู้คน กิจกรรมพุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจจึงมุ่งให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้หลักการและวิธีการสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ฟังตามแนวทางของพุทธจิตวิทยา ซึ่งเน้นการใช้ปัญญาในการพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อก่อให้เกิดกำลังใจในการดำเนินชีวิตและทำความดี ผ่านการฝึกใช้โยนิโสมนสิการหรือการคิดแบบแยกคาย การพิจารณาหลักอิทธิบาท ๔ ในการส่งเสริมความสำเร็จ รวมถึงการเลือกใช้ตัวอย่าง เรื่องเล่า และสื่อต่างๆ ที่มีพลังจิตใจสูง เพื่อสร้างศรัทธาและปลุกเร้ากำลังใจของผู้ฟัง ซึ่งผู้เข้าอบรมจะสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการเทศน์มหาชาติได้อย่างน่าประทับใจ โดนใจ และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตของผู้ฟังอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจหลักการสร้างแรงบันดาลใจตามแนวทางพุทธจิตวิทยา
๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ใช้เทคนิคพุทธจิตวิทยาในการสร้างสรรค์บทเทศน์ที่สร้างแรงบันดาลใจ
๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถเลือกใช้ตัวอย่าง เรื่องเล่า และสื่อที่มีพลังจิตใจสูงประกอบการเทศน์ได้อย่างเหมาะสม

ระยะเวลา ๙๐ นาที

เนื้อหากิจกรรม

๑. ความหมายและความสำคัญของการสร้างแรงบันดาลใจตามแนวพุทธจิตวิทยา
๒. การคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อการสร้างแรงบันดาลใจ
๓. หลักอิทธิบาท ๔ กับการส่งเสริมความสำเร็จ
๔. เทคนิคการเล่าเรื่องและการยกตัวอย่างที่สร้างแรงบันดาลใจ
๕. การเลือกใช้สื่อและเครื่องมือที่มีพลังดึงดูดใจสูง

วิธีการ/กิจกรรม

ขั้นนำ (๑๕ นาที)

๑. วิทยากรบรรยายนำเกี่ยวกับความสำคัญของการสร้างแรงบันดาลใจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
๒. เปิดวิดีโอตัวอย่างการเทศน์ที่สร้างแรงบันดาลใจ แล้วให้ผู้เข้าอบรมแสดงความคิดเห็น

ขั้นกิจกรรม (๖๐ นาที)

๑. วิทยากรบรรยายหลักการสร้างแรงบันดาลใจตามแนวพุทธจิตวิทยา เน้นการคิดแบบโยนิโสมนสิการและหลักอิทธิบาท ๔
๒. ผู้เข้าอบรมฝึกปฏิบัติการคิดแบบโยนิโสมนสิการจากกรณีศึกษาหรือข่าวที่น่าสนใจ เพื่อให้เห็นถึงวิธีการมองเรื่องราวอย่างรอบด้านเพื่อให้เกิดกำลังใจ
๓. แบ่งกลุ่มระดมสมองถึงแนวทางการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการปฏิบัติธรรม
๔. วิทยากรยกตัวอย่างเทคนิคการเล่าเรื่องราวและการใช้สื่อที่สร้างแรงบันดาลใจ พร้อมเปิดโอกาสให้ซักถาม
๕. แต่ละกลุ่มร่วมกันเลือกเรื่องเล่าจากพระไตรปิฎกหรือชาดกที่มีแง่คิดดีๆ ฝึกเล่าเรื่องโดยใช้เทคนิคที่ได้เรียนรู้ ผลัดกันนำเสนอหน้าชั้น

ขั้นสรุป (๑๕ นาที)

๑. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาแบ่งปันประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม
๒. วิทยากรและผู้เข้าอบรมร่วมกันสรุปหลักการและแนวทางการประยุกต์พุทธจิตวิทยาเพื่อสร้างแรงบันดาลใจผ่านการเทศน์
๓. ผู้เข้าอบรมเขียนสะท้อนคิดว่าจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันนี้ไปปรับใช้ในการเผยแผ่ธรรมะต่อไปอย่างไร

สื่อการฝึกอบรม

๑. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องพุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ
๒. วิดีทัศน์ตัวอย่างการเทศน์ที่สร้างแรงบันดาลใจ
๓. ใบงานการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการและการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔
๔. หนังสือพระไตรปิฎกและหนังสือชาดกสำหรับค้นหาเรื่องเล่าที่น่าสนใจ
๕. อุปกรณ์เครื่องเสียงสำหรับการนำเสนอผลงาน

การประเมินผล

๑. สังเกตการร่วมกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าอบรม
๒. ตรวจสอบงานการคิดแบบโยนิโสมนสิการและการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔
๓. ประเมินทักษะการเล่าเรื่องราวที่สร้างแรงบันดาลใจของแต่ละกลุ่ม
๔. พิจารณาจากการสะท้อนคิดของผู้เข้าอบรมเรื่องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

กิจกรรมพุทธจิตวิทยาเพื่อสร้างแรงบันดาลใจนี้ มุ่งเสริมศักยภาพของผู้เข้าอบรมให้เป็นนักเทศน์มืออาชีพที่สามารถใช้ธรรมะดลใจผู้ฟังให้เกิดศรัทธาและยึดมั่นในการทำความดี ผ่านการบูรณาการหลักการทางพุทธศาสนา จิตวิทยา และทักษะการสื่อสารเข้าด้วยกันอย่างลงตัว ไม่เพียงแต่จะช่วยสร้างนักเทศน์รุ่นใหม่เท่านั้น หากยังช่วยให้เกิดการคิดต่อยอดในการสร้างนวัตกรรม การเผยแพร่ธรรมะรูปแบบอื่นๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคดิจิทัลอีกด้วย ซึ่งจะยิ่งทำให้การทูลบำรุงพระพุทธศาสนาผ่านกลไกการเทศน์มหาชาติเกิดความงอกงามไปบุุญลย์ เป็นดั่งร่มโพธิ์ร่มไทรอันร่มเย็นแก่ชาวพุทธทุกหมู่เหล่าอย่างแท้จริง

ใบงานกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๗ พุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมทำกิจกรรมต่อไปนี้อย่างต่อเนื่องตามลำดับขั้นตอน เพื่อฝึกประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการสร้างแรงบันดาลใจ

ตอนที่ ๑ ฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ

๑. อ่านข่าวหรือบทความต่อไปนี้ (วิทยากรเตรียมไว้ให้)

๒. ใคร่ครวญและตอบคำถามต่อไปนี้

- เรื่องนี้สะท้อนปัญหาหรือความทุกข์ของผู้คนอย่างไรบ้าง

- สาเหตุที่แท้จริงของปัญหานี้คืออะไร (คิดให้ลึกกว่าเหตุการณ์

ที่ปรากฏ)

- หากเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตัวเอง เราจะมีวิธีการจัดการอารมณ์

และความคิดอย่างไร เพื่อไม่ให้จมอยู่กับความทุกข์

- เราสามารถเรียนรู้บทเรียนอะไรจากเรื่องนี้ได้บ้าง และจะ

นำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของเราต่อไปอย่างไร

ตอนที่ ๒ ประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔

๑. นึกถึงเป้าหมายสำคัญในชีวิตของท่านในขณะนี้ (เลือกมา ๑ เป้าหมาย)

๒. วิเคราะห์ว่าท่านจะบูรณาการหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นได้อย่างไร

ฉันทะ (ความพอใจ รักและเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ)

.....

.....

.....

.....

.....

วิริยะ (ความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อ)

.....

.....

.....

.....

.....

จิตตะ (ความเอาใจใส่ ใส่ใจจดจ่อต่อสิ่งที่ทำ)

.....

.....

.....

.....

.....

วิมังสา (การไตร่ตรองใคร่ครวญอย่างรอบคอบ แก้ไขปรับปรุงงานให้ดีขึ้น)

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ ฝึกใช้เทคนิคการเล่าเรื่องสร้างแรงบันดาลใจ

๑. เลือกเรื่องเล่าจากพระไตรปิฎกหรือชาดก ๑ เรื่อง ที่ท่านคิดว่ามี
ข้อคิดดีๆ น่าประทับใจ

๒. ลองวางโครงเรื่องสั้นๆ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

ชื่อเรื่อง/ตัวละครหลัก

ความขัดแย้ง/อุปสรรคที่ตัวละครเผชิญ

วิธีการเอาชนะอุปสรรคของตัวละคร

ข้อคิดหรือคติธรรมที่ได้จากเรื่อง

๓. ฝึกเล่าเรื่องโดยใช้เทคนิคการสร้างแรงบันดาลใจ เช่น

การพรรณนาให้เห็นภาพ เกิดอารมณ์ร่วม

การใช้น้ำเสียง ท่าทาง ที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกมีกำลังใจ

การเชื่อมโยงเรื่องเล่ากับชีวิตจริงของผู้ฟัง

การทิ้งท้ายเรื่องด้วยข้อคิดและกำลังใจ

๔. ผลัดกันออกมาเล่าเรื่องที่ได้อัดฝึกฝนให้เพื่อนฟัง แล้วช่วยกันแสดง
ความคิดเห็นและให้คำแนะนำ

สิ่งที่ได้เรียนรู้:

.....

.....

.....

.....

สิ่งที่จะนำไปประยุกต์ใช้:

.....

.....

.....

.....

การฝึกทักษะการสร้างแรงบันดาลใจด้วยกิจกรรมข้างต้น ถือเป็นการบ่มเพาะ ศักยภาพของพระนักเทศน์รุ่นใหม่ ให้สามารถเผยแผ่หลักธรรมที่ลึกซึ้งผ่าน มุมมองและกลวิธีที่ร่วมสมัย เปี่ยมเสน่ห์ชวนติดตาม อีกทั้งยังแฝงไปด้วยพลังดล ใจที่จะช่วยจุดประกายผู้ฟังให้เกิดศรัทธา มีกำลังใจในการประพฤติปฏิบัติธรรม และมุ่งมั่นสร้างสรรค์ความดีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เมื่อพระนักเทศน์มีทักษะ ในการคิด มองเห็นทางสว่างในการแก้ไขปัญหา ผวนกับความสามารถในการ ถ่ายทอดออกมาอย่างน่าสนใจ ย่อมส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนสังคมไปในทิศทาง ที่ดีงามยิ่งขึ้น บนรากฐานของหลักธรรมและปัญญาญาณอันประเสริฐที่พระพุทธ องค์ได้ทรงมอบไว้ ซึ่งนับเป็นพันธกิจสำคัญในการสร้างสรรค์พุทธบริษัทยุคใหม่ ให้เข้มแข็ง เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่จะนำพาสังคมไทยให้เจริญรุ่งเรืองด้วยพุทธ ธรรมอย่างยั่งยืนตลอดไป

กิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๘ เทคนิคการสร้างคอนเทนต์ยุคใหม่

สาระสำคัญ

ในยุคที่สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสื่อสารและโน้มน้าวใจผู้คน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงนี้ กิจกรรมเทคนิคการสร้างคอนเทนต์ยุคใหม่จึงมุ่งให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้หลักการ เทคนิค และเครื่องมือในการสร้างสรรค์เนื้อหาการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อดิจิทัล ทั้งในรูปแบบการเขียน ภาพ คลิปวิดีโอ รวมถึงการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างกระแสให้แก่คอนเทนต์ธรรมะ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมสามารถผลิตชิ้นงานการเทศน์มหาชาติและการสอนธรรมะที่ทันสมัย น่าสนใจ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยสร้างเครือข่ายพระนักเทศน์ออนไลน์ที่จะร่วมกันสร้างสรรค์พื้นที่สีขาวให้กับโลกไซเบอร์ เป็นแหล่งเรียนรู้และเติมพลังบวกให้กับสังคมบนโลกออนไลน์อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จักเทคนิคและเครื่องมือในการสร้างสรรค์คอนเทนต์ธรรมะยุคใหม่ในรูปแบบต่างๆ
๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแผ่คอนเทนต์ธรรมะได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย
๓. เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายพระนักเทศน์ออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างสรรค์สังคมในโลกดิจิทัล

ระยะเวลา ๑๘๐ นาที

เนื้อหากิจกรรม

๑. หลักการสร้างคอนเทนต์ที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย และเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชม
๒. เทคนิคการเขียนบทความ สคริปต์วิดีโอ และบรรยายภาพธรรมะ
๓. การใช้เครื่องมือและแอปพลิเคชันในการสร้าง ตัดต่อ และตกแต่งคอนเทนต์
๔. การเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ให้เหมาะกับคอนเทนต์และกลุ่มเป้าหมาย
๕. กลยุทธ์การสร้างปฏิสัมพันธ์ การขยายเครือข่าย และการสร้างกระแสให้คอนเทนต์

วิธีการ/กิจกรรม

ขั้นนำ (๒๐ นาที)

๑. วิทยากรนำเสนอคลิปวิดีโอหรือโพสต์ธรรมะที่ได้รับความนิยมในโลกโซเชียล ชวนวิเคราะห์เหตุผล
๒. อภิปรายถึงความสำคัญและความท้าทายของการสื่อสารธรรมะผ่านช่องทางออนไลน์ในยุคปัจจุบัน

ขั้นกิจกรรม (๑๓๕ นาที)

๑. วิทยากรบรรยายหลักการสร้างคอนเทนต์ ๔ ประการ (สั้น กระชับ เข้าใจง่าย อ่านแล้วอยากแชร์)
๒. ผู้เข้าอบรมฝึกเขียนบทความธรรมะสั้นๆ ประมาณ ๑-๒ ย่อหน้า จากหัวข้อที่วิทยากรกำหนด
๓. ฝึกเขียนสคริปต์วิดีโอทัศน์สอนธรรมะความยาว ๓-๕ นาที พร้อมบอกแนวคิดการถ่ายทำ ตัดต่อ เพิ่มเทคนิคพิเศษ

๔. ฝึกเขียนบรรยายภาพแบบกระตุกต่อมคิด พร้อมแนวคิดการเลือกหรือออกแบบภาพประกอบ

๕. ศึกษาการใช้งานเบื้องต้นของแอปพลิเคชันที่ใช้สร้างคอนเทนต์ เช่น Canva, iMovie, Audacity

๖. วิทยาการบรรยายลักษณะเด่นของแพลตฟอร์มต่างๆ เช่น Youtube, Facebook, Twitter, Tiktok

๗. แบ่งกลุ่มระดมสมองเพื่อวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ในการเผยแพร่คอนเทนต์ผ่านสื่อออนไลน์ให้เกิดการมีส่วนร่วมและขยายเครือข่ายในวงกว้าง

ขั้นสรุป (๒๕ นาที)

๑. ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอชิ้นงานที่สร้างสรรค์ขึ้นและแผนกลยุทธ์การเผยแพร่บนโซเชียลมีเดีย

๒. ร่วมกันสะท้อนความคิดเห็นต่อผลงานและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๓. สรุปบทเรียน ข้อคิด และแรงบันดาลใจที่ได้รับ พร้อมแลกเปลี่ยนแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ต่อยอดในอนาคต

สื่อการฝึกอบรม

๑. คอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ตสำหรับผู้เข้าอบรม

๒. ตัวอย่างคลิปวิดีโอและภาพโปสเตอร์ธรรมะยอดนิยม

๓. ซอฟต์แวร์หรือแอปสร้างคอนเทนต์ เช่น Canva, iMovie, Audacity

๔. บัญชีสื่อสังคมออนไลน์ของผู้เข้าอบรม

การประเมินผล

๑. ประเมินบทความ สคริปต์วิดีโอ และบรรยายภาพที่ผู้เข้าอบรมสร้างสรรค์ขึ้น

๒. สังเกตการร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนและการนำเสนอแผนกลยุทธ์การเผยแพร่คอนเทนต์บนสื่อออนไลน์

๓. พิจารณาข้อคิดเห็นและแนวทางประยุกต์ใช้จากการสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม

กิจกรรมเทคนิคการสร้างคอนเทนต์ธรรมะยุคใหม่นี้ ถือเป็นการพัฒนา นักเทศน์มุ่งสู่การเป็นนักสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะในโลกดิจิทัล ให้สามารถ ประยุกต์พุทธวิธีมาหลอมรวมกับเทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน สามารถผลิตสรรสาระธรรมะให้น่าสนใจ นำมาซึ่งปัญญาและสันติสุข วิธีพุทธจึง จะยังคงเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของผู้คนในยุคนี้สืบต่อไป เมื่อนักเทศน์ก้าวทัน การเปลี่ยนแปลงของสังคม ใช้เทคโนโลยีบนฐานของเมตตาธรรม ไม่เพียงจะ เป็นผู้รักษาพระศาสนาเท่านั้น หากยังเป็นผู้นำจิตวิญญาณที่ช่วยนำทางให้สังคม เดินหน้าไปบนทางสายกลางได้อย่างสงบสุขและมีดุลยภาพอีกด้วย

ใบงานกิจกรรมเสริมทักษะเชิงปฏิบัติการที่ ๘ เทคนิคการสร้างคอนเทนต์ยุคใหม่

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมทำกิจกรรมต่อไป นี้ เพื่อฝึกทักษะการสร้างสรรค์คอนเทนต์ธรรมะเชิงดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ

ตอนที่ ๑ ฝึกเขียนบทความธรรมะสั้นๆ

๑. เลือกหัวข้อธรรมะที่สนใจ ๑ หัวข้อ เช่น ทำดีได้ดี, วิธีคลายเครียด, รู้จักให้อภัย ฯลฯ

๒. เขียนบทความสั้นในหัวข้อนั้น ความยาวประมาณ ๑-๒ ย่อหน้า โดยยึดหลัก "สั้น กระชับ เข้าใจง่าย อ่านแล้วอยากแชร์"

๓. ใช้ภาษาเข้าใจง่าย ใกล้เคียงภาษาพูด หลีกเลี่ยงศัพท์เฉพาะทางหรือคำทับศัพท์

๔. ยกตัวอย่างหรือเล่าเรื่องประกอบให้เห็นภาพชัด เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของผู้อ่าน

๕. มีข้อคิดหรือคำถามชวนคิดทิ้งท้ายให้ผู้อ่านนำไปใคร่ครวญต่อ

เรื่อง:

เนื้อหา:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๒ ฝึกเขียนสคริปต์คลิปวิดีโอสอนธรรมะ

๑. กำหนดหัวข้อเนื้อหาของคลิปวิดีโอที่จะทำ ไม่ซับซ้อนจนเกินไป ใช้เวลา ๓-๕ นาที

๒. วางโครงสร้างของคลิป ประกอบด้วย Opening / เนื้อหาหลัก ๓-๕ ประเด็น / Closing

๓. เขียนสคริปต์บรรยายตามโครงสร้างที่วางไว้ ใช้ภาษาพูด ออกเสียงง่าย เป็นธรรมชาติ

๔. คิดภาพ เสียงประกอบ หรือเทคนิคพิเศษที่จะใช้เพื่อดึงดูดความสนใจและอธิบายเนื้อหาให้เข้าใจง่ายขึ้น

๕. กำหนดสถานที่ สิ่งของประกอบฉาก และการแต่งกายที่เหมาะสมกับเนื้อหา

หัวข้อ:.....

โครงสร้างคลิป:

Opening.....

เนื้อหาหลัก

๑.....

๒.....

๓.....

Closing.....

ภาพ/เสียง/เทคนิคที่ใช้ประกอบ:.....

ฉาก/อุปกรณ์ประกอบ:.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ ฝึกเขียนข้อความบรรยายภาพแบบกระตุ้นความคิด

๑. เลือกประเด็นหรือหลักธรรมสำคัญที่อยากสื่อ เช่น ความไม่ประมาท , อนิจจัง, สติ ฯลฯ

๒. คิดภาพหรือสัญลักษณ์ที่จะใช้แทนหลักธรรมนั้นให้เป็นรูปธรรมจินตนาการภาพให้ชัดเจน

๓. เขียนข้อความบรรยายใต้ภาพสั้นๆ ๑-๓ ประโยค ที่สื่อความหมายลึกซึ้ง ชวนให้คิดต่อ

๔. เลือกใช้คำสำคัญที่จะสะกิดใจผู้อ่าน อาจอยู่ในรูปคำถาม หรือข้อความเชิงเปรียบเทียบ

๕. คิดแฮชแท็กหรือคำค้นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เสิร์ชเจอ และติดตามผู้ที่สนใจเรื่องเดียวกันได้

ภาพ/สัญลักษณ์: (วาดภาพหรือบรรยายให้เห็นภาพ)

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อความบรรยาย:

.....

.....

.....

แฮชแท็ก:

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๔ วางแผนและกำหนดกลยุทธ์การเผยแพร่คอนเทนต์บนสื่อสังคมออนไลน์ (ทำเป็นกลุ่ม)

๑. ระดมสมองภายในกลุ่มถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเข้าถึง เช่น วัยรุ่น คนทำงาน ผู้สูงอายุ คนเครียด ฯลฯ

๒. เลือกแพลตฟอร์มที่จะใช้ให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น TikTok - วัยรุ่น, Facebook - วัยทำงาน

๓. กำหนดความถี่ช่วงเวลาการโพสต์ และรูปแบบเนื้อหา เช่น คลิป, รูปภาพ, บทความ, อินโฟกราฟิก

๔. วางแผนวิธีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ติดตาม เช่น ถามคำถาม ชวนคอมเมนต์ ทำกิจกรรมแจกของรางวัล

๕. คิดแนวทางขยายเครือข่ายเข้าถึงผู้ชมใหม่ๆ เช่น แสซแท็ก, ร่วมงานกับเพจอื่น, จ้างโฆษณา

สรุปแผนกลยุทธ์ของกลุ่ม

กลุ่มเป้าหมาย:

แพลตฟอร์มหลัก:

แพลตฟอร์มรอง:

ความถี่ช่วงเวลาโพสต์:

รูปแบบเนื้อหา:

วิธีการสร้างปฏิสัมพันธ์:

แนวทางขยายเครือข่ายผู้ชม:

การสร้างคอนเทนต์ธรรมะบนสื่อดิจิทัล ไม่ใช่แค่การนำเสนอหลักธรรม คำสอน แต่ต้องคิดถึงผู้รับสารเป็นหลัก ปรับวิธีการสื่อสารให้เข้ากับความสนใจ พฤติกรรม และภาษาของเขา ใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการเพื่อแปลงสารให้เป็นรูปแบบที่จับต้องได้ มีเรื่องราวชวนติดตาม ผู้เข้าอบรมในฐานะ นักเทศน์ยุคใหม่ จึงต้องเรียนรู้ที่จะเป็นนักเล่าเรื่อง นักออกแบบ นักการตลาด ไปพร้อมกับการเป็นนักเผยแพร่ธรรมะ การฝึกปฏิบัติบ่อยๆ ลองผิดลองถูก ศึกษา

จากผู้อื่น จะช่วยให้เกิดทักษะและไอเดียใหม่ๆ สามารถสร้างคอนเทนต์ที่มีสาระ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตคนรุ่นใหม่ได้อย่างน่าสนใจ เป็นกำลังสำคัญในการ นำพาพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงามในโลกออนไลน์ สร้างสรรค์สังคมแห่ง ปัญญาผ่านการสื่อสารที่อ่อนโยนและเข้าถึงใจต่อไป

๑๒. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์

คำชี้แจง: ให้ผู้เข้าอบรมทำเครื่องหมาย X ทับข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดไม่ใช่หลักธรรมสำคัญที่ปรากฏในพระเวสสันดรชาดก
 - ก. ทศบารมี
 - ข. ทศพิธราชธรรม
 - ค. พรหมวิหาร ๔
 - ง. มรรคมรรค ๘

๒. แนวคิดหลักใดที่สะท้อนจากการบำเพ็ญทานบารมีของพระเวสสันดร
 - ก. การให้ทานเพื่อหวังผลตอบแทน
 - ข. การให้ทานเพื่อชำระจิตใจให้บริสุทธิ์
 - ค. การให้ทานเพื่อแสดงฐานะทางสังคม
 - ง. การให้ทานเพื่อสะสมบุญบารมี

๓. หลักธรรมใดที่สอนให้ใช้ปัญญาในการพิจารณาเรื่องต่างๆ ก่อนเชื่อถือ
 - ก. ไตรลักษณ์
 - ข. อริยสัจ ๔
 - ค. กาลามสูตร
 - ง. ปฏิจจสมุปบาท

๔. ตัวละครใดในพระเวสสันดรชาดกที่ไม่ได้ปรากฏในธรรมาธิฐาน
 - ก. พระเวสสันดร

ข. พระนางมัทรี

ค. ชุชก

ง. อุปราช

๕. องค์ประกอบสำคัญของการเทศน์มหาชาติ ข้อใดสำคัญที่สุด

ก. น้ำเสียงไพเราะของผู้เทศน์

ข. เนื้อหาถูกต้องตามพระไตรปิฎก

ค. ความสามารถในการดึงดูดผู้ฟัง

ง. การใช้อุปกรณ์ประกอบการเทศน์

๖. ข้อใดคือเทคนิคการเริ่มต้นเทศน์ที่ไม่เหมาะสม

ก. อธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก

ข. เกริ่นนำความสำคัญของเรื่องที่จะเทศน์

ค. ใช้คำถาหรือบทสวดมนต์เปิดเรื่อง

ง. ยกตัวอย่างเรื่องราวใกล้ตัวเชื่อมโยงกับธรรมะ

๗. การสร้างแรงบันดาลใจผ่านการเทศน์มหาชาติ ควรเน้นสิ่งใดมากที่สุด

ก. ทักษะการพูดที่เร้าอารมณ์ผู้ฟัง

ข. ความแปลกใหม่ของเทคนิคประกอบการเทศน์

ค. แก่นธรรมที่เป็นประโยชน์และนำไปปฏิบัติได้จริง

ง. ชื่อเสียงและบารมีของผู้เทศน์

๘. ข้อใดเป็นเครื่องมือสำคัญในการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ก. การคิดเชิงเหตุผล

ข. การคิดเชิงวิเคราะห์

ค. การคิดเชิงวิพากษ์

ง. ถูกทุกข้อ

๙. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของหลักอิทธิบาท ๔

ก. ฉันทะ

ข. วิริยะ

ค. สติ

ง. วิมังสา

๑๐. การเล่าเรื่องประกอบการเทศน์ควรมีลักษณะอย่างไรจึงจะสร้างแรงบันดาลใจได้ดี

ก. เรื่องซ้ำจนทำให้ผู้ฟังหัวเราะได้

ข. เรื่องเศร้าที่ทำให้ผู้ฟังซาบซึ้งกินใจ

ค. เรื่องที่สะท้อนการเอาชนะอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ

ง. เรื่องที่มีตัวละครหลากหลาย ให้ข้อคิดที่น่าสนใจ

๑๑. ข้อดีของการใช้ภาษาถิ่นประกอบการเทศน์มหาชาติ คือข้อใด

ก. ทำให้ผู้ฟังรู้สึกเป็นกันเองกับผู้เทศน์มากขึ้น

ข. ช่วยอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ค. ทำให้เนื้อหาการเทศน์เข้าใจง่ายขึ้น

ง. ถูกทุกข้อ

๑๒. สื่อประเภทใดที่ไม่เหมาะสมนำมาประกอบการเทศน์

ก. คลิปวิดีโอเรื่องราวทางพุทธศาสนา

ข. ดนตรีและบทเพลงธรรมะ

ค. ภาพยนตร์ที่มีฉากรุนแรงหรือโป๊เปลือย

ง. ภาพเขียนหรือวาดเกี่ยวกับพุทธประวัติ

๑๓. ข้อใดคือเป้าหมายสูงสุดในการนำพุทธจิตวิทยามาใช้สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ฟัง

- ก. ผู้ฟังเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัย
- ข. ผู้ฟังเข้าใจแก่นธรรมและนำไปปฏิบัติใช้ในชีวิตจริงได้
- ค. ผู้ฟังอยากบวชเรียนและอุทิศชีวิตเพื่อพระพุทธศาสนา
- ง. ผู้ฟังปฎิญาณตนว่าจะรักษาศีล ๕ และเจริญภาวนาททุกวัน

๑๔. การใช้เทคโนโลยีประกอบการเทศน์มหาชาติเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ ข้อใดเหมาะสมที่สุด

- ก. สไลด์ฟรีเซนเทชั่นอธิบายแผนภาพปฏิจจสมุปบาท
- ข. แสดงโฮโลแกรมภาพเคลื่อนไหวของพระเวฬุวัน
- ค. มีแสง สี เสียง ประกอบการเทศน์อย่างตื่นเต้น
- ง. ใช้โดรนถ่ายทอดภาพมุมสูงขณะเทศน์

๑๕. ข้อใดไม่ใช่เทคนิคสำคัญในการเทศน์ให้ผู้ฟังรุ่นใหม่เข้าใจและสนใจ

- ก. ยกตัวอย่างให้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน
- ข. ใช้ภาษาพูดเข้าใจง่าย สอดแทรกคำทันสมัย
- ค. อ้างอิงหลักฐานจากอรรถกถาชาดกให้มากที่สุด
- ง. เล่าเรื่องตลกสร้างเสียงหัวเราะเป็นระยะ

๑๖. ข้อใดคือปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้เนื้อหาการเทศน์โดนใจผู้ฟังยุคใหม่

- ก. การเสริมอารมณ์ขันเพื่อให้เพลิดเพลิน
- ข. ผู้ฟังสามารถนำธรรมะไปใช้ได้จริงในชีวิต
- ค. การผสมผสานหลักวิทยาศาสตร์เข้ากับธรรมะ
- ง. มีการแจกของรางวัลแก่ผู้ฟังที่ตอบคำถามได้

๑๗. ลักษณะสำคัญของการสร้างคอนเทนต์ธรรมะในยุคดิจิทัล คือข้อใด

- ก. เน้นเนื้อหาสั้น กระชับ เข้าใจง่าย แร่ต่อได้
- ข. นำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งข้อความ ภาพ วิดีโอ
- ค. สร้างการมีส่วนร่วมและกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น
- ง. ถูกทุกข้อ

๑๘. ข้อใดคือพื้นฐานสำคัญที่สุดในการเป็นบัณฑิตพระนักเทศน์

- ก. มีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎก
- ข. มีทักษะการพูดและการใช้ภาษาที่ไพเราะ
- ค. มีจิตศรัทธามุ่งมั่นที่จะเผยแผ่ธรรมะ
- ง. มีเทคนิคและสื่อการเทศน์ที่น่าสนใจ

๑๙. จุดเด่นของการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติในหลักสูตรนี้ คือข้อใด

- ก. ได้รับความรู้มากมายจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ
- ข. ได้ฝึกทักษะต่างๆ ผ่านประสบการณ์ตรง
- ค. ได้เห็นตัวอย่างการเทศน์จากพระนักเทศน์ชื่อดัง
- ง. ได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนกับเพื่อนผู้เข้าอบรม

๒๐. ข้อใดคือหัวใจสำคัญในการสร้างบัณฑิตพระนักเทศน์ที่มีคุณภาพ

- ก. การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ
- ข. สื่อและอุปกรณ์การเทศน์ที่ทันสมัยน่าสนใจ
- ค. กำลังใจและการสนับสนุนจากพระเถระผู้ใหญ่
- ง. ชื่อเสียงและการยอมรับจากประชาชนทั่วไป

เฉลย

๑. ง
๒. ข
๓. ค
๔. ง
๕. ข
๖. ก
๗. ค
๘. ง
๙. ค
๑๐. ค
๑๑. ง
๑๒. ค
๑๓. ข
๑๔. ก
๑๕. ค
๑๖. ข
๑๗. ง
๑๘. ค
๑๙. ข
๒๐. ก

๑๓. แบบวัดเจตคติหลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

เห็นด้วยอย่างยิ่ง = ๕

เห็นด้วย = ๔

ไม่แน่ใจ = ๓

ไม่เห็นด้วย = ๒

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = ๑

ข้อความ	๕	๔	๓	๒	๑
๑. ข้าพเจ้ารู้สึกศรัทธาและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากขึ้นหลังผ่านการอบรมครั้งนี้					
๒. ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเทศน์มหาชาติในฐานะมรดกทางวัฒนธรรม					
๓. ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสืบทอดศิลปะการเทศน์มหาชาติ					
๔. ข้าพเจ้าตั้งใจจะนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง					
๕. ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าการเทศน์มหาชาติมีส่วนช่วยจรรโลงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวร					

ข้อความ	๕	๔	๓	๒	๑
๖. ข้าพเจ้าคิดว่าการปรับเปลี่ยนวิธีการเทศน์มหาชาติให้ทันสมัยเป็นเรื่องจำเป็น					
๗. ข้าพเจ้ายินดีที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการเทศน์มหาชาติในรูปแบบต่างๆเท่าที่ทำได้					
๘. ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระเวชสังกัรที่เสียสละเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น					
๙. ข้าพเจ้ามีแรงบันดาลใจที่จะปฏิบัติตามคุณธรรมและข้อคิดที่ได้จากพระเวชสังกัรชาดก					
๑๐. ข้าพเจ้าปรารถนาจะถ่ายทอดแก่นธรรมจากมหาเวชสังกัรชาดกเพื่อสร้างคุณค่าให้กับชีวิตผู้อื่น					
๑๑. ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการเผยแผ่พุทธธรรมในยุคปัจจุบัน					
๑๒. ข้าพเจ้ามีมุมมองที่ดีต่อการใช้วิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อเข้าใจสิ่งต่างๆอย่างถ่องแท้					
๑๓. ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักอิทธิบาท ๔ เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาตนเองสู่ความสำเร็จ					

ข้อความ	๕	๔	๓	๒	๑
๑๔. ข้าพเจ้าพร้อมจะนำหลักพุทธจิตวิทยาไปใช้ในการเผยแพร่ธรรมะและช่วยเหลือผู้อื่น					
๑๕. ข้าพเจ้าตั้งใจจะร่วมสร้างเครือข่ายพระนักเทศน์ออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน					
๑๖. ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าของการเล่าเรื่องและการยกตัวอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ฟัง					
๑๗. ข้าพเจ้ารู้สึกท้าทายและกระตือรือร้นที่จะพัฒนาทักษะการสร้างคอนเทนต์ธรรมะยุคใหม่					
๑๘. ข้าพเจ้าสนใจจะนำความรู้จากการอบรมครั้งนี้ไปต่อยอดและประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ธรรมะต่อไป					
๑๙. ข้าพเจ้าตั้งใจจะขัดเกลาตนเองให้เป็นบัณฑิตพระนักเทศน์ที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคม					
๒๐. ข้าพเจ้ารู้สึกขอบคุณผู้จัดหลักสูตรที่มอบโอกาสอันมีค่าในการพัฒนาตนเองครั้งนี้					

๑๔. แบบประเมินทักษะเชิงปฏิบัติการหลักสูตรฝึกอบรมบัณฑิตพระนักเทศน์

คำชี้แจง: ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความสามารถของผู้เข้าอบรม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ๕ = ดีมาก ๔ = ดี ๓ = ปานกลาง ๒ = พอใช้ ๑ = ต้องปรับปรุง

ชื่อผู้เข้าอบรม: _____

หัวข้อการประเมิน	๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านความรู้และความเข้าใจในเนื้อหา					
๑.๑ ความเข้าใจในแก่นธรรมสำคัญของพระเวสสันดรชาดก					
๑.๒ ความสามารถในการวิเคราะห์ปุคคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน					
๑.๓ ความเข้าใจในหลักการและเทคนิคการเทศน์มหาชาติ					
๑.๔ ความรู้เกี่ยวกับพุทธจิตวิทยาการสร้างแรงบันดาลใจ					
๒. ด้านทักษะการเทศน์					
๒.๑ การใช้ภาษาในการเทศน์ (ชัดเจน เข้าใจง่าย น่าสนใจ)					
๒.๒ การลำดับเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
๒.๓ การใช้น้ำเสียง จังหวะ และลีลาในการเทศน์					
๒.๔ การใช้ท่าทางและการแสดงออกทางสีหน้า					

๒.๕ ความสามารถในการสร้างอารมณ์และความรู้สึก ร่วมกับผู้ฟัง					
๓. ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสื่อ					
๓.๑ การใช้สื่อประกอบการเทศน์อย่างเหมาะสม					
๓.๒ ความสามารถในการสร้างคอนเทนต์ดิจิทัล					
๓.๓ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ธรรมะ					
๔. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ					
๔.๑ ความสามารถในการเชื่อมโยงธรรมะกับ ชีวิตประจำวัน					
๔.๒ การใช้เทคนิคการเล่าเรื่องที่สร้างแรงบันดาลใจ					
๔.๓ การสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้เกิดการคิดและ ปฏิบัติตาม					
๕. ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม					
๕.๑ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม					
๕.๒ การแสดงความคิดเห็นและการรับฟังผู้อื่น					
๕.๓ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					

คะแนนรวม: _____ / ๙๐ คะแนน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม:

ลงชื่อผู้ประเมิน: _____

วันที่: _____

หมายเหตุ: แบบประเมินนี้ใช้วิธีการประเมินแบบ ๓๖๐ องศา โดยให้ผู้เข้าอบรม ประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน และวิทยากรประเมิน แล้วนำคะแนนมาเฉลี่ยเป็น คะแนนสุดท้าย เพื่อความรอบด้านและความเป็นธรรมในการประเมิน

๑๕. บรรณานุกรม

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. **องค์ความรู้เรื่องการเทศน์มหาชาติ เวสสันดรชาดก**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๘.

กรมการศึกษาดูงาน. **มหาเวสสันดรชาดก ฉบับ ๑๔ กัณฑ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑.

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ. **ตำนานเครื่องมโหรีปี่พาทย์**. พระนคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๒.

กิจกร คามจันทร์, ไพรินทร์ ฦ วันนา และพระสมณีก จรโณ. “การศึกษาทำนองที่ใช้ในการเทศน์มหาชาติกัณฑ์มหาราชในล้านนา.” ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๗ “วิถีพุทธวิถีชุมชนรากฐานชีวิตสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”, ๙๗๙. วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

จรูญ วรรณกสิณานนท์. **พระเวสสันดรชาดก กัณฑ์ที่ ๑๓ “ทานกัณฑ์” ๒๐๙ พระคาถา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พุทธลีลา, ๒๕๖๖.

เจริญ ไชยชนะ. **คู่มือวรรณคดีมหาเวสสันดรชาดก**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร: สำนักพิมพ์ไชยวัฒน์, ๒๕๐๒.

ชาญคณิต อารมณ์. “เวสสันดรชาดก: จิตรกรรมกับประวัติศาสตร์สังคมล้านนา.” **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖.

ดุขมู สุว้างวิบูลย์พงศ์. “สุนทรียภาพในเทศน์มหาชาติทำนองหลวง.” **วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๗): ๙๙.

ธนวัฒน์ เนียมนิล และอภิสิทธิ์ เกษมผลกุล. “กลวิธีโน้มน้าวใจในประเพณีเทศน์มหาชาติกัณฑ์มหาราช.” **วรรณวิทัศน์**, ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๖): ๑๓๓-๑๓๕.

ธนิต อยู่โพธิ์. **ตำนานเทศน์มหาชาติและแหล่งเครื่องเล่นมหาชาติ.**

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศิวพร, ๒๕๑๔.

บรรจบ บรรณรุจิ. **บุญฤทธิ์ เทพดล หรือคนทำ.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันพลังจิตตานุภาพ ๙ บ้านบรรณรุจิ, ๒๕๖๑.

_____. **พระเวสสันดร มหาบุรุษแห่งหิมพานต์.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี, ๒๕๔๙.

บุญตา เขียนทองกุล. “วิเคราะห์ดุริยางคศิลป์ที่ใช้ในการประกอบการเล่นมหาชาติ.” **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๙.**

ประคอง นิมนานเหมินทร์. **มหาชาติลานนา การศึกษาในฐานะที่เป็นวรรณคดีท้องถิ่น.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖.

ประสงค์ รายสุข และสมิทธิพล เนตรนิมิตร. “ประเพณีการเล่นมหาชาติ.” **วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑): ๑๑๒-๑๒๔.**

ปรีชา พิณทอง. **ประเพณีโบราณไทยอีสาน.** อุบลราชธานี: โรงพิมพ์ศิริธรรมออฟเซต, ๒๕๓๔.

ปติตตา พูเพนียด. “ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดกพระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส: การแปลเพื่อการรับรู้สาร.” **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๓.**

พระราชปริยัติกวี,ศ.ดร.(สมจินต์ สมมาปัญญา ป.ธ.๙). **สารัตถธรรมจากชาดก : ทสبارมณี.** กรุงเทพมหานคร: หจก.ประยูรศาสน์ไทยการพิมพ์, ๒๕๖๒.

พระศรีคัมภีรญาณ,ศ.ดร.(สมจินต์ สมมาปัญญา/วันจันทร์ ป.ธ.๙). **พุทธบูรณาการพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างพลังบริหาร.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

_____ . **พุทธจริยศาสตร์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พระครูปัญญธรรมพิทักษ์ (โกศล เตชปญฺโญ). “ศึกษาวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในพิธีบุญผะเหวด อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด.”

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

พระครูพิมลธรรมภาณ. **เทศน์มหาชาติ ๑๓ กัณฑ์ ของดีจากคัมภีร์ไบเบิล**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๖๐.

พระครูวินัยธรรมานพ ปาลพันธ์. “รูปแบบ เนื้อหา และวิธีการเทศน์มหาชาติในยุคปัจจุบัน.” **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา**, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๙.

_____ . **เล่าความตามแหล่งในมหาเวสสันดรชาดก**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๘.

พระไกรสร กิตติเวที (วรา). “ศึกษาพัฒนาการและคุณค่าของการเทศน์มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ในล้านนา.” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด**. กรุงเทพมหานคร: วัดราชโอรสาราม, ๒๕๔๘.

พระธรรมราชานุวัตร (พุดตลิว). **มหาชาติภาคพายัพ สำนวนเอก ฉบับสร้อยสังกร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร, ๒๕๔๖.

พระนิพนธ์ ฐานวโร (คำภาสี). “พรหมวิหาร ๔ ในฐานะการเจริญภาวนาในคัมภีร์วิสุทธิมรรค.” **วารสารวิจัยวิชาการ**, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ (พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๖๕): ๑๕.

พระปลัดชัยฤทธิ์ โชติวโร. “การศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในเวสสันดรชาดกในสังคมไทยปัจจุบัน.” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕.

_____. “การศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในเวสสันดรชาดกในสังคมไทยปัจจุบัน.” **วารสาร มจร บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์**, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕): ๒๐๔-๒๑๓.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยายความ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระพิมลธรรม (ชอบ อนุจารีมหาเถร) **ราชบัณฑิต. โครงการมูลนิธิหอไตรปริทัศน์เวสสันดรชาดก**. กรุงเทพมหานคร: วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ คณะ ๑ ภูมิพระธรรมโกศาจารย์, ๒๕๒๙.

พระราชวิสุทธิดิลก. **ถนนนักเทศน์**. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิกชน, ๒๕๔๙.

พระราชรัฐพงศ์ อาจิณฺณธมฺโม, พระครูสมุห์ธนโชติ จิธมฺโม และทรงศักดิ์ พรมีดี. “ศึกษาวิเคราะห์การบำเพ็ญทานบารมีของพระเวสสันดรในเวสสันดรชาดก.” **วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา**, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔): ๑๗๕-๑๘๗.

พระวินัย วิสุทธสาโร. “การวิเคราะห์คุณค่าของหลักธรรมที่ปรากฏในมหาเวสสันดรชาดก.” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระสิริมังคลาจารย์. **เวสสันดรทีปนี ภาคภาษาบาลี**. กรุงเทพมหานคร: หอสมุดแห่งชาติ, ๒๕๔๐.

พระสุกรี ยโสธโร และคณะ. “การศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมของตัวละครในวรรณกรรมพระเวสสันดรชาดก.” **วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม**, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓): ๙.

พระโสภณพัฒนบัณฑิต และคณะ. **ก้าวไปกับบุญ: สารสำคัญและข้อคิด
ประจำกัณฑ์มหาเวสสันดรชาดก.** ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์,
๒๕๖๓.

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟอตตสีโว). **มหาชาติภาคพายัพ ฉบับสร้อยสังกร.**
เชียงใหม่: สังฆการพิมพ์, ๒๕๕๔.

พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์. “พระมหาเวสสันดรที่ปณี: สาระ คุณค่า และนัยสำคัญต่อวิถี
สังคมและวัฒนธรรมล้านนา.” ใน **ตามรอยพระสิริมังคลาจารย์
สังฆปราชญ์ล้านนา**, บรรณาธิการโดย พระครูธีรสุตพจน์, ๔๒-๔๓.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขต
เชียงใหม่, ๒๕๕๖.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย , ๒๕๓๙.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. **เทศน์มหาชาติเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันสถาปนา
มหาวิทยาลัยครบรอบ ๓๐ ปี.** นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์, ๒๕๕๑.

วิชนี รัตนพันธ์, บรรณาธิการ. เอกสารประกอบงาน “๑๐๐ ปี จุฬาฯ เทศน์
มหาชาติ ถวายพระราชกุศล” แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทร
มหาภูมิพลอดุลยเดช. กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พรินติ้ง, ๒๕๖๐.

วิชชุดา พรายงค์. “พระนางมัทรี: วิเคราะห์ตัวละครในร่ายยาวมหาเวสสันดร
ชาดกกัณฑ์มัทรี.” วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๕
ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔): ๔๕-๕๕.

ศรีเลา เกษพรหม. **ประเพณีชีวิตคนเมือง.** เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๔.

ศรีศักร วัลลิโภดม. **พัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, ๒๕๕๔.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **คู่สร้างคู่สม ชีวิตคู่ในอุดมคติ: แม่บ้านดี ผูกใจสามีได้และทำให้ทั้งบ้านร่มเย็น**. นครปฐม: วัดญาณเวศกวัน, ๒๕๖๕.

_____. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๕๔. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๖๕.

สมบุญ ตาสนธิ. “อริยสัจ ๔: อัตลักษณ์แห่งคำสอนของพระพุทธศาสนา.” **วารสารมหาจุฬาริชาการ**, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๖): ๒๑๓.

สมหมาย เปรมจิตต์. **มหาเวสสันดรชาดกวิเคราะห์ทางสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโตโยต้า, ๒๕๕๔.

สมหวัง แก้วสุฟอง. “การดำรงอยู่ของระบอบวรรณในสังคมอินเดีย.” **วารสารปณิธาน: วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา**, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑): ๑๑๕.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. **ร้องรำทำเพลง: ดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม**. กรุงเทพมหานคร: มติชน, ๒๕๔๒.

สุวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. **สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้**. เล่ม ๘. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, ๒๕๕๒.

สุภาพรณ ญ บางช้าง. **มหาชาติและประเพณีการเทศน์มหาชาติ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

โสวิทย์ บำรุงภักดี และทักษิณาร ไกรราช. “ความเข้าใจเรื่อง ‘การบูรณาการ’ ระหว่างพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่.” **วารสารธรรมทัศน์**, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม-มิถุนายน ๒๕๕๙): ๑๘๑.

อุดม รุ่งเรืองศรี. **เวสสันดรชาดก ฉบับไม้ไผ่แจ้เรียวแดง**. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มีงเมือง, ๒๕๔๕.

อุทัย เอกสะพัง. **ธรรมะในสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สยามราช, ๒๕๕๘.

Cowell, E.B. **The Jataka or Stories of the Buddha's former Births.**
Delhi: Cosmo Publication, 1973.

๑๖. คณะทำงาน

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ที่ ๑๓๒๘/๒๕๖๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาและพัฒนา
กำลังคนชั้นสูง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

เพื่อให้การบริหารงานโครงการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาและพัฒนา
กำลังคนชั้นสูง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของ
มหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ท.ศ.๒๕๔๐ จึงแต่งตั้งให้ผู้มีรายนามดังต่อไปนี้ เป็นคณะทำงาน
โครงการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาและพัฒนากำลังคนชั้นสูง ประจำปี
งบประมาณ ๒๕๖๗ ประกอบด้วย

๑. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา	ประธานคณะทำงาน
๒. รองอธิการบดีวิทยาเขตเชียงใหม่	รองประธานคณะทำงาน
๓. รองอธิการบดีวิทยาเขตนครศรีธรรมราช	รองประธานคณะทำงาน
๔. คณบดีคณะครุศาสตร์	รองประธานคณะทำงาน
๕. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด	คณะทำงาน
๖. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี	คณะทำงาน
๗. พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร, รศ.ดร.	คณะทำงาน
๘. พระมหายุทธนา นรเสฏฐ์, รศ.ดร.	คณะทำงาน
๙. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญญา, ผศ.ดร.	คณะทำงาน
๑๐. พระอธิวัฒน์ รตนวณโณ, ดร.	คณะทำงาน
๑๑. พระคมสัน ฐิตเมธโส, ผศ.	คณะทำงาน

๑๒. พระปลัดวีรศักดิ์ ชีรังกุโร, ดร.	คณะทำงาน
๑๓. ดร. ดาวนภา เกตุทอง	คณะทำงาน
๑๔. ดร. บัณฑิต จันทร์พาด	คณะทำงาน
๑๕. ผศ.ดร.ชยาภรณ์ สุขประเสริฐ	คณะทำงาน
๑๖. ดร. อนุชา พลทะกุล	คณะทำงาน
๑๗. ดร. อำนาจ ชัดวิชัย	คณะทำงาน
๑๘. ดร. เพ็ญพรรณ เพ็ญฟูลอย	คณะทำงาน
๑๙. ผศ.ดร. ชันทอง วัฒนประดิษฐ์	คณะทำงาน
๒๐. ผศ.ดร. พุทธชาติ แผนสมบุญ	คณะทำงาน
๒๑. ผศ.ดร. บุญเลิศ โอษฐ์	คณะทำงาน
๒๒. ผศ.ดร. สายน้ำผึ้ง รัตนงาม	คณะทำงาน
๒๓. ผศ.ดร. อรชร ไกรจักร์	คณะทำงาน
๒๔. พระครูสุธีภักดีบัณฑิต, รศ.ดร.	คณะทำงานและเลขานุการ
๒๕. พระมหาสมชาย ขนติสรโณ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๖. พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อธิโต, ผศ.ดร.	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๗. รศ.ดร.กมลาศ ภูวนาธิพงศ์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๘. ผศ.ดร. เอนก ไยอินทร์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๙. ผศ.ดร. สุภัทรชัย สีสะไบ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่

๑. ดำเนินโครงการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาและพัฒนา กำลังคนชั้นสูง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ตามบันทึกความเข้าใจความร่วมมือระหว่าง สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมกับมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ส่งมอบผลงานและรายงานความก้าวหน้าตามบันทึกความเข้าใจความร่วมมือ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตามกำหนด ระยะเวลา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐

เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

พระพรหมวชิรธีรารักษ์

(พระพรหมวชิรธีรารักษ์, ศ.ดร.)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมณฑลพาลงกรณราชวิทยาลัย

“มหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่
และสร้างพุทธนวัตกรรมเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม”

The University provides Buddhist Studies integrated with modern sciences
and creates Buddhist Innovation for the Development of Mentality and Society